

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 4 maj justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Sultan Kayhan* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för Arhe Hamednaca (S) under tiden för hans ledighet den 1 juni–24 september.

§ 3 Anmälan om ersättare för statsråd

Andre vice talmannen anmälde att *Mattias Vepsä* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för statsrådet Ylva Johansson (S) under tiden för Arhe Hamednacas (S) ledighet den 1 juni–24 september.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2017/18:536

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:536 Naturvärdesbedömningar
av Carl Schlyter (MP)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 1 juni 2018.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 22 maj 2018

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:551 Förbud mot bigami
av Mikael Eskilandersson (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 juni 2018.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 23 maj 2018

Justitiedepartementet

Heléne Fritzon

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:552 Förbud mot barnäktenskap
av Mikael Eskilandersson (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 juni 2018.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 23 maj 2018

Justitiedepartementet

Heléne Fritzon

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

COM(2018) 209 till försvarsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 19 juli.*

COM(2018) 212 till justitieutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 19 juli.*

COM(2018) 241 till civilutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 19 juli.*

COM(2018) 274 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 19 juli.*

*Svar på
interpellationer*

§ 6 Svar på interpellation 2017/18:422 om åtgärder mot stöldligor

Anf. 1 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Mikael Oscarsson har frågat mig om jag delar polisens och Tullverkets problembeskrivning, som Oscarsson återger, och om jag avser att stärka Tullverkets befogenheter att söka efter stöldgods. Mikael Oscarsson har vidare frågat vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av det av polisen uppmärksammade problemet med utländska stöldligor från vissa länder och att asylsystemet missbrukas för att kunna begå

brott. Slutligen har han frågat vilken plan regeringen och jag har för att vända inbrottstalen.

Sverige behöver bli ett mindre attraktivt land för utländska brottsnätverk som kommer till landet för att begå organiserade tillgreppsbrott. Mot den bakgrunden presenterade regeringen i början av februari ett offensivt åtgärds paket på området. Åtgärderna tar bland annat sikte på ökad samverkan mellan myndigheter, möjliga straffrättsliga lagstiftningsåtgärder med en skärpt syn på bland annat bostadsinbrott och systematiska stölder samt ett ökat internationellt samarbete.

Att bekämpa organiserad tillgreppsbrottslighet är i första hand en polisfråga, och insatser mot denna typ av brottslighet är ett viktigt utvecklingsområde inom Polismyndigheten. Regeringen har gett Polismyndigheten i uppdrag att öka förmågan att bekämpa organiserad tillgreppsbrottslighet som begås av utländska brottsnätverk. Inom ramen för uppdraget ska också Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen analysera om myndigheterna genom en närmare samverkan dem emellan kan försvåra för utländska stödligor att begå brott i Sverige. En första delredovisning ska lämnas senast den 8 juni.

När det gäller frågan om personer utan skyddsbehov som söker asyl finns det möjlighet för Migrationsverket att prioritera ansökningar som bedöms vara uppenbart ogrundade. Migrationsverket införde i slutet av februari en ny modell för hantering av georgiska asylansökningar som har gjort det möjligt att dramatiskt reducera handläggningstiden. Efter ett rekordhøgt antal ogrundade georgiska asylansökningar i Sverige ser vi under mars och april en kraftigt nedåtgående trend. Vi är nu nere på de lägsta nivåerna sedan 2013. Även om utvecklingen kan behöva analyseras noggrannare bedömer jag att arbetet åtminstone så här långt har gett mycket goda resultat.

För att lösa gränsöverskridande problem måste vi också samarbeta över gränserna. Regeringen för därför bilaterala dialoger med ett flertal berörda ursprungsländer om att medborgare från dessa länder som dömts för brott i Sverige ska avtjäna sina straff i hemlandet och inte här. Sådana åtgärder sänder viktiga signaler och förväntas på sikt göra det mindre attraktivt att komma till Sverige och begå brott. Sverige deltar också aktivt inom det operativa samarbete som pågår inom EU för att bekämpa den organiserade tillgreppsbrottsligheten.

Anf. 2 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack för svaret!

Som riksdagsledamot för Kristdemokraterna i Uppsala län har jag i första hand fokus på Uppsala län, inte minst när det gäller trygghetsfrågorna. Där har jag under den här mandatperioden haft anledning att vid ett antal tillfällen ta upp och diskutera de här så viktiga frågorna.

I Uppsala känner sig varannan Uppsalabo otrygg. Siffran är högre bland unga tjejer, och det är tyvärr inte så konstigt. I Uppsala har vi stora problem med gängkriminalitet, allt fler skjutningar, användande av handgranater och bilar bränns upp. Knarkhandeln omsätter stora belopp.

I UNT kommer nästan varje dag med nya rapporter om det allt större problemet med kriminaliteten. Inte minst handlar det om utländska stödligor. Tyvärr upplever stödligor att Sverige är attraktivt att operera i, det är nästan som ett slags paradiset.

Polisen gör ett bra arbete, men de är för få så de borde få bästa möjliga förutsättningar. Förra året hade vi närmare 23 000 inbrott. Ungefär bara 3 procent klaras upp. I vårt grannland Finland var det ungefär 3 000 inbrott varav 24 procent klarades upp. Det är en enorm skillnad. Det är 5 ½ miljon invånare i Finland och 10 miljoner i Sverige. Det finns saker och ting som vi gör fel.

En viktig sak är våra gränser. Här skulle jag vilja ha ett rakt svar om vad justitieministern anser om gränspoliser. I Finland har man aldrig övergivit gränsen på det sätt som Sverige har gjort. Finland har också ett bättre samarbete och större befogenheter att stoppa stöldgods som är på väg ut från Finland.

Då är min fråga: Hur ser justitieministern på att man i princip behöver återupprätta gränspolisen? I dag finns det nästan ingenting. I det ena fallet efter det andra förs det ut stöldgods, och det är väldigt få kontroller, mer eller mindre sporadiska. Detta är inte acceptabelt.

Det räcker inte med att ge någon ett uppdrag. Det här är någonting som behöver åtgärdas.

Sedan är det en annan sak. För dessa stödligor är straffsatserna viktigt. Vi har ungefär samma straffsatter som Finland, men i Finland utdöms det höga straff. I Sverige är det återkommande de lägsta straffen som döms ut. Inbrott kan ge mellan 14 dagar och 6 månader. Är det grov stöld kan det ge mellan 6 månader och 6 år. Hela tiden ligger vi på de lägre straffsatserna. Är det inte dags att ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att titta på hur det egentligen ser ut med de utdömda straffen? Vad får det för konsekvenser för dessa stödligor som återkommande ägnar sig åt att stjäla. De upplever att det är väldigt smidigt att verka i Sverige, inte minst på grund av de låga straffen.

Anf. 3 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Till att börja med är det fullständigt fel att påstå att Sverige har övergivit gränserna. Vi har gränskontroller i södra Sverige sedan den 12 november 2015. De utförs nu till så gott som 100 procent, det vill säga att så gott som alla som reser in i landet kontrolleras. Så att påstå att vi har övergivit gränsen är helt fel. Precis alldeles nyligen förlängde vi också dessa gränskontroller mot bakgrund av de terrorhot som finns totalt sett i Europa. Vi behöver ha bättre kontroll av vem som rör sig över våra gränser.

Som en bieffekt av detta har även inbrotten i södra Sverige minskat. För en tid sedan hörde vi att de har minskat med 30 procent. Detta beror ju på – vilket Mikael Oscarsson har rätt i och vilket vi alla vet – att en stor andel av de inbrott som sker i Sverige har sin grund i de ligor som verkar utanför Sverige men opererar i Sverige. Vi vet vilka länder det rör sig om: Litauen, Polen, Rumänien och Georgien. Vi har sedan en tid tillbaka ett mycket intensivt arbete med de här länderna. När vi pratar med ländernas företrädare upplever de att det är ett gemensamt problem som vi måste försöka att lösa gemensamt.

En frågeställning som har varit uppe tidigare är just hur georgiska brottsnätverk använder sig av asylsystemet. De kommer till Sverige och söker asyl. Under den tid som de här är för asylprövning begår de brott. Ingen av dem får uppehållstillstånd för de har inte skyddsbehov. Men under den tid då de är här begår de brott.

Detta var en av de frågor som vi tog upp med den georgiske inrikesministern när han var här för en tid sedan. Jag träffade honom och sa att vi inte kan acceptera det här. Vi har sett en ökning av antalet georgiska asylsökande med helt ogrundade skäl. Dessa har kunnat knytas till olika brottsnätverk. Vi hade en topp vecka 7 i år då det kom 74 asylsökande från Georgien. Det var toppen under den här våren.

Den georgiske inrikesministern lovade att han skulle vidta åtgärder mot detta, vilket nu har skett. Dessa siffror har nu fallit dramatiskt. Den senaste veckosiffran vi har är 3. Det har alltså gått från 74 asylsökande från Georgien till 3. Detta beror på både åtgärder som de har vidtagit i Georgien och sådant som vi har gjort. I Sverige har vi nämligen utöver detta sett till att korta handläggningstiderna. Tidigare lades dessa asylansökningar i den vanliga högen som behandlades. Nu går dessa i ett snabbspår. Man har fått ned handläggningstiden från ibland flera hundra dagar till i dag 22 dagar. Detta betraktar jag som en mycket stor framgång vad gäller samarbetet med Georgien. Vi fick dessutom ett löfte av den georgiske inrikesministern att de ska börja ta emot de georgier som vi i Sverige dömer för dessa brott så att de avtjänar straffen hemma och inte i Sverige.

Detta är för övrigt en strategi som vi bedriver gentemot alla de länder vi talar om: Vi vill se till att personerna avtjänar straffen i hemländerna. Vi fördjupar också polissamarbetet med dessa länder. Vi har dessutom en strategi som innebär att vi i ökad utsträckning försöker förhindra utförsel av stöldgods. Detta är bakgrunden till det uppdrag som vi gav till tullen, polisen och Kustbevakningen och som de ska redovisa för mig den 8 juni.

Anf. 4 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Utländska stöldligor är ett jätteproblem. De står för upp till 50 procent av inbrotten. Vi har haft stora problem från de länder som justitieministern räknar upp. Nu har det blivit en minskning från Georgien, vilket är bra. Tyvärr ser vi ingen minskning från Polen och Rumänien, och den speciella satsning som har gjorts har tyvärr inneburit att platserna på häktena är slut. Det finns utmaningar också med den saken.

Jag vill återkomma till straffen som blir så låga. Är det inte rimligt att också titta på brott som dessa personer har begått och kriminalitet de stått för i hemländerna eller i andra Schengenländer, om de åker fast på grund av grova stölder? Detta bortser man nu från. Borde man inte kunna väga samman allt? Det är en konkret fråga från mig.

Sedan har vi frågan om tillfälliga personnummer, som också är en del av denna kriminalitet. Justitieministern och jag har diskuterat detta förr. Polisen har tittat på 512 tillfälliga personnummer, så kallade samordningsnummer. Man upptäckte att dessa stod som ägare till 29 000 bilar. Polisen vill att det görs en begränsning så att det bara är möjligt att äga en bil per person och inte som nu när man kan ha 100 eller ibland 1 000 bilar. Det finns fall där man har 2 000. Polisen vill också att man ska legitimera sig och inte bara kunna registrera en bil och få ett tillfälligt personnummer.

Borde vi inte kunna göra som i Norge? Där är samordningsnumren tillfälliga. I Sverige rullar de bara på.

Allt detta tog jag upp med justitieministern för ett år sedan. Är det något som är framme för förändring? På ett år vore en sådan sak rimlig. Regeringen har ändå haft underlaget i två års tid, och det här borde ha ordnats för länge sedan.

När det gäller gränserna syftade jag på något som stod i UNT den 3 mars i år:

”Trots att ligorna skeppar iväg stora mängder stöldgods från Sverige står Tullen ofta handfallen.

– Juridiskt sett har vi inte rätt att ingripa när vi misstänker att någon försöker föra ut stöldgods från Sverige, uppger Jonas Karlsson, sakkunnig vid Tullverket.

– Det är olagligt att stjäla men själva utförseln av stöldgods är tillåten. Om lagen skrevs om så att utförsel blev ett smugglingsbrott skulle vi kunna gripa de misstänkta.”

Det är detta jag menar. Vi skulle efter debatten kunna åka ned till hamnen i Stockholm och se det jag syftar på. Justitieministern har säkert redan hört från polisen och Nationella operativa avdelningen att det här är allt annat än fungerande och allt annat än tillfredsställande. Det är alltför lätt att föra ut stora mängder stöldgods från Sverige. Frågan är hur justitieministern ser på att det fortfarande i slutet av maj 2018 är så gynnsamt för utländska stöldligor att verka. Justitieministern säger trots allt att det ska bli svårare. Men varför har åtgärderna inte kommit på plats?

Anf. 5 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi har ju vidtagit de åtgärder som jag precis redogjorde för. Vi har nu satt igång ett bra samarbete med de länder vi talar om. Det gäller inte minst Georgien. Med Rumänien håller vi just nu på att förhandla fram att de ska se till att rumänska medborgare som döms i Sverige får avtjäna sina straff i Rumänien. Samma sak gäller för Litauen. Jag har personligen haft bilaterala samtal med alla dessa länder under den här tiden. Vi är nu under våren på väg att lösa dessa frågor.

Mikael Oscarsson tar upp ett antal delfrågor. Vad gäller straffen har vi tillsatt en utredning som ska se över straffvärdet för inbrott och systematiska stölder som dessa. Utredningen ska redovisas i början av nästa år. Vi är alltså på väg fram i den delen. Man ska bland annat se över det som Mikael Oscarsson pekar på om straffvärdet och häleribestämmelserna. Det kan även gälla tillträdesförbud till butiker. Någon har kanske varit inne och stulit där tidigare, och då ska butiksinnehavaren kunna portförbjuda personer från butiken framöver. Här finns som sagt en utredning tillsatt.

Det här gäller även fordonsregistreringen. Infrastrukturminister Tomas Eneroth har tillsatt en utredning för att se till att göra precis sådana begränsningar som jag tror att Mikael Oscarsson är ute efter. Det skulle även få stor betydelse för den målvaktsproblematik som finns.

Mikael Oscarsson nämner dessutom att det finns ett stort antal personer häktade. Det stämmer. Vi har 260 fler häktade i år än förra året, och vi har 98 procents beläggning på häktena. Det är bland annat en effekt av den kraftsamling som polisen gjorde förra året. Tidigare år – inte minst under den förra regeringens period – sprang dessa människor ute på stan och begick brott. Nu sitter de i buren till följd av de straffskärpningar som vi har infört, till exempel för grovt vapenbrott.

I Mikael Oscarssons tidigare inlägg nämndes skjutningar. Hittills i år ser antalet skjutningar ut att ha minskat med ungefär 25 procent. Antalet döda till följd av skjutningar har hittills i år nästan halverats. Detta beror bland annat på polisens kraftsamling men förmodligen också på de nya skärpningar av lagstiftningen som vi har gått fram med.

Vi är på intet sätt färdiga. Vi måste fortsätta arbeta med detta, och det måste naturligtvis ske på bred front. Men man ska nog också nyansera bilden en aning.

Mikael Oscarsson nämnde några siffror vad gäller inbrotten. Det är riktigt att om man går längre tillbaka och bedömer hur antalet inbrott har utvecklats ser vi en ökning. Men det gäller faktiskt inte de senaste åren. Inbrott i villa har minskat med 6 procent sedan 2015. Jag tror att de gränskontroller som infördes i södra Sverige gjorde att vi fick den här effekten i inbrottsstatistiken totalt sett eftersom upptäcktsrisken då ökade också för den typ av kriminella nätverk som opererar från exempelvis Polen och Rumänien.

Den 8 juni får vi en redovisning från tullen, Kustbevakningen och polisen. Om myndigheterna anser att det är nödvändigt att vi går vidare ytterligare med till exempel lagändringar eller förordningsändringar för att underlätta deras arbete är jag naturligtvis mycket angelägen om att göra det. Här gäller det att se till att man har både de resurser som behövs och de lagmässiga och regelmässiga förutsättningar som behövs för att knäcka den här typen av kriminalitet.

Anf. 6 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Faktum är att villainbrotten har ökat med 43 procent på tio år. I Uppsala är situationen ännu värre. Där har inbrotten ökat med 60 procent bara under de senaste två åren.

Uttrycket ”vardagsbrottslighet”, som ibland används, är ett förfärligt uttryck. Det är en katastrof för enskilda människor med väskryckningarna, alla dessa enorma mängder butiksstölder, som är ett problem inte minst i Uppsala, inbrotten i hus och bilinbrotten. Det här är grovt kränkande och en katastrof för den enskilda människan.

Nu säger justitieministern att detta återkommande ska analyseras och att man ska titta på straffvärderna. Det är någonting som ska vara färdigt nästa år. Men nu krävs det större handlingskraft än så här. För de utländska stöldligorna är straffsatserna en väsentlig del. Är det så att man bara får en månads straff om man trotsar en utvisning och kommer tillbaka igen är det klart att det är någonting man kalkylerar med. I andra länder är det helt andra straffsatser.

Nu vill jag också höra ett svar när det gäller det här med att tullen inte får gripa personer som fraktar misstänkt stöldgods och inte heller får beslagta godset. Vi här i riksdagen och var och en som sitter och lyssnar på detta hör ju att det är en barock situation vi har. Rättsvårdande myndighet får stå och titta på medan tjuvar kör lastbilar med stulna båtmotorer, skogsmaskiner eller vad det nu är för någonting. Så kan vi inte ha det.

Och hur är det med kamerorna, som andra länder har? Det är någonting som vi har pratat om flera gånger. Nu får vi förlita oss på att andra länder har de här ANPR-kamerorna. Hur lång tid ska det ta? Norge, Finland, Danmark, Estland, Lettland och Litauen har det – alla våra grannländer. Men Sverige har det inte. Varför?

Anf. 7 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Även när det gäller kameraövervakningen är vi ju på gång. Det sker en process som handlar om att vi ska kunna införa det vi kallar för gränsnära kontroller med smarta kameror som till exempel kan

känna igen registrerings skyltar. Det kräver en del lagändringar, och det kräver också investeringar, för det är inte gratis att sätta upp detta. Men även det här finns det en process på gång för att göra.

Det är fel att påstå att det inte är ett brott att ta hand om stöldgods för att till exempel föra ut det ur landet. Det är faktiskt tvärtom. Det kan ju röra sig om häleri. Vi ska inte sprida bilden av att det är straffritt att ta hand om stöldgods, för det är det inte.

Inom bara ett par veckors tid kommer som sagt tullen, Kustbevakningen och polisen tillbaka till regeringen med redovisning av vad de hittills har gjort för att skärpa synen och kunna klara upp fler av de här brotten samt av sina behov av ytterligare verktyg för att bli effektivare. Det kan säkert vara så att de behöver en del lagändringar, och det kan säkert också vara så att de behöver ytterligare resurser.

Den här regeringen har satsat mer pengar på polisverksamheten än vad någon annan regering har gjort. Bara ökningen i år med 2 miljarder kronor är den största ökning som någon regering har gjort på brottsbekämpning på åtminstone 20 års tid. Jag skulle vilja påstå att den resursförstärkningen har väldigt stor betydelse.

Vi ska fortsätta att se till att fler länder kan ta emot dem som döms för brott här i Sverige så att de avtjänar sina straff i hemländerna. Vi ska fortsätta att jobba nära med Georgien för att brottsnätverken därifrån inte längre ska kunna verka i Sverige. Vi ska också vidta åtgärder för att hindra utförelse av stöldgods. Detta är faktiskt en av de viktigaste kriminalpolitiska prioriteringar som den här regeringen har.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2017/18:428 om trygghet för brevbärare

Anf. 8 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jan Ericson har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att öka tryggheten och förbättra arbetsmiljön för postpersonal med flera samt säkerställa att postleveranser kan ske i den utsträckning som det är avsett, även i våra förorter.

Orsakerna till problemen i de utsatta områdena är komplexa, och utvecklingen har pågått under lång tid. För att komma åt kriminaliteten i dessa områden krävs ett långsiktigt och strategiskt arbete. Det innefattar riktade insatser mot kriminella individer och nätverk samtidigt som man förstärker det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att laglydiga medborgare ska känna sig trygga och för att viktiga samhällsfunktioner ska kunna utföra sina arbetsuppgifter även i de utsatta områdena. Regeringen har bland annat gett en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå de ändringar som behövs för att åstadkomma ett modernt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal och andra samhällsnyttiga funktioner.

Den så kallade Blåljusutredningen föreslår bland annat en ny straffskärpningsgrund som innebär att domstolen ska se särskilt allvarligt på fall där den tilltalade med våld eller hot har angripit någon i eller med anledning av dennes yrkesutövning. Genom den föreslagna straffskärpnings-

grunden får exempelvis brevbärare, på samma sätt som andra yrkeskategorier, ett utökat skydd. Blåljusutredningens delbetänkande har remitterats.

I det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet är det av stor vikt att det polisiära arbetet i de utsatta områdena stärks ytterligare. För att ge Polismyndigheten möjlighet att bland annat öka sin närvaro i utsatta områden har regeringen föreslagit och aviserat en historisk satsning på Polismyndigheten i budgetpropositionen för 2018 om sammanlagt 7,1 miljarder kronor de kommande tre åren. Regeringen har även i vårändringsbudgeten för 2018 föreslagit att Polismyndigheten ska tillföras ytterligare 200 miljoner kronor, vilka bland annat kan användas till skyddsutrustning och kroppsburna kameror.

Anf. 9 JAN ERICSON (M):

Herr talman! I början av mars rånades en brevbärare i stadsdelen Hässleholmen i Borås. Fem maskerade unga män tog nycklarna till brevbärarens fordon och försvann. Detta är bara ett exempel i raden de senaste åren där just brevbärare angripits under utförandet av sitt arbete.

Under förra året uppmärksammades flera angrepp mot brevbärare, tidningsbud och budfirmor. I ett nyhetsinslag i *Ekot* i december uppgav Postnord att hot och våld mot brevbärare ökat. I en annan nyhet från förra året meddelades att Postnord tillfälligt stoppat utdelningen av post i ett område i Norsborg efter ett knivrån mot en kvinnlig brevbärare.

För en tid sedan träffade jag företagare som arbetar med e-handel. De uppgav att Postnord av och till har listor över adresser dit man inte levererar brev och paket till dörren. Mottagaren får i stället hämta posten på ett närliggande postcenter eller i en butik, trots att försändelsen normalt skulle levereras till bostaden.

Jag begärde därför en redovisning från riksdagens utredningstjänst av hur vanligt det är att Postnord och andra företag som levererar post och paket avstår från att besöka vissa adresser på grund av hot eller oroligheter. Svaret var att såväl Postnord som Bring Citymail och Post- och telestyrelsen uppger att det förekommer att leverans av brev och paket tillfälligt stoppas eller ändras på grund av arbetsmiljöproblem. I de fall det har förekommit hotfulla situationer har polis kopplats in och utdelningsrutiner tillfälligt ändrats. Ändringarna av rutiner har till exempel bestått i att leverans av post och paket endast skett på morgonen då det vanligen är lugnare. Det har också förekommit att man satt in dubbla brevbärare eller att brevbärare åtföljts av polis vid vissa tillfällen.

Anmälan till Arbetsmiljöverket sker enligt Postnord endast vid vissa tillfällen, beroende på hur allvarlig incidenten har varit. En kontroll hos Arbetsmiljöverket som jag gjorde visar att antalet anmälningar har ökat de senaste åren. Totalt har de senaste fem åren över 30 allvarigare ärenden rapporterats av bara Postnord – ärenden som inneburit hot, våld eller rån mot anställda.

Problemen med hot och våld i utanförskapsområden gäller såklart inte enbart brevbärare utan även exempelvis tidningsbud, budfirmor, taxi, färdtjänst, fastighetsskötare, bussförare, spårvagnsförare och många andra, för att inte tala om blåljuspersonal, som ministern berörde i förra debatten. Då har jag inte ens nämnt alla de butiksägare som tvingas stänga sina butiker till följd av hot, rån eller stölder.

Ingen ska behöva känna sig hotad på jobbet. Att kunna få sin post, sina paket och sin dagstidning, ta del av kollektivtrafik eller färdtjänst och få tillgång till närbutik är en del av tryggheten och välfärden för alla människor i vårt samhälle. Detta får aldrig tillåtas sättas ur spel av hotfulla eller kriminella gäng. Regeringen måste ta detta på allvar.

Justitieministern talade i interpellationssvaret om sina åtgärder för att laglydiga medborgare ska känna sig trygga och för att viktiga samhällsfunktioner ska fungera även i de utsatta områdena. Men det enda konkreta ministern framhåller är en utredning om ökat straffrättsligt skydd för blåljuspersonal och andra som angrips i tjänsten. Detta är såklart bra och är något som vi välkomnar från moderat sida, men det löser inte det grundläggande problemet.

Regeringens satsningar på polisen framhålls också. Men sanningen är att den ökning av antalet poliser från 17 000 till 20 000 som Alliansen genomförde nu har vänts till en årlig minskning. Under Morgan Johanssons tid som justitieminister har 900 poliser om året lämnat yrket. Hälften av dem har gjort det av annat skäl än pension.

Polismyndigheten anser samtidigt att regeringen kraftigt underfinansierar svensk polis och påpekar att det 2021 kommer att saknas 2 ½ miljard. Trots att det behövs fler poliser har vi i dag det lägsta antalet sedan 2009 samtidigt som befolkningen ökar och polistätheten är den lägsta på tio år. Hur ska justitieministern lyckas vända denna utveckling? Om det inte lyckas, hur ska vardagen kunna fungera i våra utsatta förorter?

Anf. 10 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Svaret på den frågan är att det krävs åtminstone tre insatser. Det första är att polisen får möjlighet att kraftsamla och bekämpa den typ av kriminella gäng som vi pratar om med en resursförstärkning och bättre straffrättsliga verktyg. Det andra är att man med bland annat sociala insatser försöker förbygga brotten och strypa nyrekryteringen till de kriminella gängerna. Man måste alltid ha båda delar. Problemet med Moderaterna är att ni ofta glömmer bort att man också måste förebygga brott och att ni bara ser på ena sidan av det.

Man ska också nyansera bilden. Alla ska kunna känna sig trygga på jobbet. Det gäller att se till att den tryggheten finns överallt var man än arbetar. Man ska också komma ihåg att vi på många håll ser en förbättring. Jag besökte räddningstjänsten i Malmö för bara några månader sedan och frågade just: Har ni några incidenter när det gäller angrepp mot brandkår och annan räddningstjänst i Malmö? Det var inga sådana incidenter förra året. De hade haft stora problem för sex, sju eller åtta år sedan men inte nu längre, bland annat till följd av ett väldigt effektivt och bra förebyggande arbete i de utsatta områdena.

Jag besökte räddningstjänsten i Södertörn också för bara någon månad sedan och ställde samma fråga: Finns det några områden där ni inte åker in utan att ni har polisexport och där ni inte kan verka? Svaret på den frågan var nej. Då har de ändå ett antal utsatta områden som de jobbar med. När det gäller möjligheten att verka i de områdena för blåljuspersonal och andra ser man positiva exempel där det har förbättrats. Det innebär inte att vi på något sätt är i mål med det, utan man måste fortsätta att arbeta.

Ska man lyckas knäcka detta handlar det om att kunna ta undan en större andel av de mest brottsaktiva individerna och helt enkelt se till att de sitter i häkte och inte springer ut på gatorna. I år har antalet häktade i Sverige ökat med 260. Det sitter 260 fler häktade i år än under samma tidsperiod förra året. Det är en rätt kraftig ökning. Det är en ökning med över 10 procent. En del kan knytas till den kraftsamling som polisen har gjort mot de kriminella gängen. Men det handlar också om den lagändring som vi gjorde när det gäller de grova vapenbrotten.

På Moderaternas tid, när ni styrde, sprang de individerna ute på staden och begick brott. Det gör de inte nu längre. Nu sitter de i häkte. Vi har just nu 98 procents beläggning på häktena, och vi behöver bygga ut häktesplatserna. Det är så man måste göra för att knäcka gängkriminaliteten. Det gäller att ta undan de mest brottsaktiva individerna från gatorna och se till att de i stället sitter där de ska, det vill säga i buren. Det är den ena delen.

Den andra delen är att se till att strypa nyrekryteringen till de kriminella gängen. Då handlar det om mycket annat. Det handlar om arbetsmarknads- politik, socialpolitik och fritids- och kulturverksamhet för att se till att unga människor inte dras in i den typen av kriminalitet. Det handlar om att i stället föra en politik där man minskar klyftorna i stället för att öka dem så som Moderaterna tenderar att göra.

För att polisen ska kunna lösa sina uppgifter krävs resurser. Vi utbildar just nu dubbelt så många poliser som Moderaterna gjorde. Ni skar ned polisutbildningen med 90 procent under er tid. Sedan lade ni er på en alldeles för låg nivå därefter. Det går ungefär 400–500 poliser per år i pension. Ni utbildade 600–700 per år. Nu har vi fördubblat den utbildningstakten. Nästa år går det ut 1 300 poliser. Vi ska upp ytterligare ett snäpp så att vi klarar kanske 2 000 poliser per år. Då klarar vi att bygga ut polisorganisationen som vi vill, det vill säga med 10 000 fler anställda till 2024.

Anf. 11 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Det var många raljanta svängar från justitieministern. Han påstod att de kriminella gängen sprang ute på stan under Alliansens tid. Jag vill bara påpeka att både kriminaliteten och oron för att utsättas för brott har ökat kraftigt under dagens regering.

Justitieministern upprepar nu det han skrev på Twitter för en tid sedan och som jag uppmärksammade. Han påstod att Moderaterna hade skurit ned på polisutbildningen 2008 för att spara pengar för att vi hade så dålig koll på statsfinanserna. Jag bemötte detta och konstaterade att vi då hade utbildat de poliser som behövdes. Polismyndigheten själv sa: Nu gör vi en paus i nyintagningen. Jag påpekade också att Moderaterna hade extremt stora överskott i statsfinanserna 2008. Det fanns inga som helst behov av att skära ned på någon polisutbildning. Det är ren bluff från justitieministerns sida och inte anständigt i en debatt i riksdagen.

Justitieministern talar om skärpta straff och fler poliser, och det är bra. Det är också bra moderat politik. Det välkomnar vi. Men vi välkomnar också insatser för att minska utanförskapet. Klyftorna har ökat under justitieministerns tid vid makten. De har inte minskat under Socialdemokraterna. Trots högkonjunktur ser vi allt större skillnad mellan inrikes och utrikes födda när det gäller till exempel arbetslöshet. Där gör regeringen nästan ingenting.

Det räcker inte att bara prata. Hittills har justitieministerns löfte inte haft särskilt mycket substans. Man måste både se till att antalet poliser ökar, ge polisen de verktyg den behöver för att motverka kriminalitet och införa strängare straff. Moderaterna har ett antal konkreta förslag på hur vi ska få fler poliser, och vi vill också att en del av de nya poliserna ska placeras i våra mest utsatta områden. Vi föreslår en betald polisutbildning, höjda polislöner, polisutbildning på fler orter och fler vägar till polisyrket. Vi avsätter också resurser för 10 000 fler polisanställda fram till år 2024, varav hälften poliser och hälften civilanställda.

Jag vill passa på att slå ett litet slag för min egen valkrets och Borås. Där har vi ett väldigt seriöst förslag till en ny polisutbildning. Göteborg och Västsverige är Sveriges näst största område befolkningsmässigt sett. Men det finns ingen polisutbildning i närområdet över huvud taget. Detta gör att en del personer som skulle vilja utbilda sig till polis drar sig för att göra det. Om vi hade en polisutbildning i Västsverige skulle vi ha lättare att rekrytera poliser i Västsverige. Där hoppas jag att justitieministern går vidare med ansökan som gäller just polisutbildning i Borås.

I övrigt skulle jag gärna vilja ha ett svar på varför justitieministern påstod på Twitter den 13 maj att Alliansen skar ned på polisutbildningarna för att spara pengar. Det är en ren bluff. Det är på gränsen till en KU-anmälan när man påstår någonting sådant offentligt. Det skulle jag gärna vilja ha ett svar på.

Anf. 12 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag välkomnar en sådan KU-anmälan. Jag har suttit i KU. Jag vet vad de tittar på. En sådan sak som de nog skulle le lite åt är om du skulle gå till KU med den här frågan.

Jan Ericson vet hur statistiken ser ut. Sanningen är den att ni toppade polisutbildningen just 2008 för att ni skulle kunna klocka in 20 000 fler poliser till valet 2010. Ni må ha haft överskott i statsbudgeten 2008, men sedan kom finanskrisen efter det och effekterna av era stora skattesänkningar under den första perioden.

Ni skar sedan 2009 och 2010 ned polisutbildningen med 90 procent. Jag tror ni toppade med över 1 700 platser 2008, och sedan gick det ned till 142 år 2010. Ni minskade polisutbildningen med 90 procent. Sedan tog ni tillbaka lite grann igen och lade er på 600–700 per år. Det var en alldeles för låg takt med tanke på att 400–500 poliser per år går i pension.

Visst är det så att det säkert fanns ekonomiska skäl. Men det ska egentligen ni svara på och inte jag. Mina motfrågor till Jan Ericson är: Varför skar ni ned polisutbildningen med 90 procent under den perioden? Varför lade ni er sedan på en alldeles för låg nivå? Varför utbildade ni bara hälften så många poliser som ni hade behövt under den perioden? Det är mina motfrågor.

Jag tror att det helt enkelt hade att göra med att era pengar tog slut. Skattesänkningar hade gröpt ur statsfinanserna, och då gick skattesänkningar före polisutbildningen som det alltid gör när Moderaterna styr.

Det finns vissa saker som Moderaterna aldrig gör i regeringsställning. Det första är att ni aldrig klarar jobben. Det blir alltid högre arbetslöshet. Det andra är att ni aldrig klarar statsfinanserna. Ni slutar alltid i stora underskott. Det tredje är att ni aldrig startar några nya polisutbildningar. Ingen moderatledd regering har någonsin startat en ny polisutbildning.

När vi startade utbildningar i Umeå och i Växjö gjordes det av socialdemokratiska regeringar. När vi nu startar i Malmö till våren 2019 är det en rödgrön regering. Det är vi som gör det. Vi ska starta i Västsverige, där jag vet att Borås är en av kandidaterna. Vi kommer att få in underlaget om ett par veckor från Polismyndigheten för var en sådan utbildning ska förläggas – och då är det också vi som gör det. Sedan ansluter ni er ofta efteråt och säger: Det här är väl bra. Men ni är alltid tvåa på bollen i de här frågorna.

Polisutbildning ska vi ha på fler orter, och vi ska också utöka antalet platser och antalet människor som går polisutbildningen. Vi måste som sagt upp från dagens ungefär 1 300 till ungefär 2 000 per år för att vi ska kunna klara det mål vi har om 10 000 fler anställda till 2024.

Jan Ericson säger att vi inte gör någonting för att förebygga brott eller för att minska klyftorna. Under de här åren har sysselsättningen totalt sett ökat. Antalet jobb i Sverige har ökat med 300 000. Under de här åren har arbetslösheten fortsatt att minska. Vi har nu den lägsta ungdomsarbetslösheten på 15 år i Sverige.

Vi uppnår 90-dagarsgarantin, det vill säga att ingen ung människa behöver gå arbetslös, utan utbildning eller utan praktik i mer än maximalt tre månader. Detta har vi alltså uppnått. Det är ingenting som ni arbetar med när ni sitter i regeringsställning.

Jag skulle vilja påstå att frågan om 90-dagarsgarantin förmodligen är den viktigaste brottsförebyggande åtgärd som vi har vidtagit under de här åren. Detta ger nämligen en ökad möjlighet till framtidstro och framtidshopp för de människor som annars kanske hamnar i bekymmer.

Anf. 13 JAN ERICSON (M):

Herr talman! Jag återkommer till påståendet om att vi skar ned på polisutbildningarna. Återigen: Det var alltså inte regeringen som beslutade att minska antalet platser på polisutbildningarna. Det var Polismyndigheten själv som sa: Nu har vi utbildat de 20 000 som vi har fått i uppdrag att förstärka med. Alliansen hade alltså löst problemet genom att öka antalet poliser från 17 000 till 20 000. Då bestämde man sig för att inte göra några nya intagningar utan i stället hålla det på en nivå där man kan behålla de 20 000.

Jag vill bara uppmärksamma Morgan Johansson på att statsfinanserna år 2008 gick med 148 miljarder i överskott. Det fanns inget behov av att skära ned på några polisutbildningar.

Nu kommer det vanliga skrytet om arbetslösheten. Jag vill påpeka att i högkonjunktur – en av de starkaste högkonjunkturerna på väldigt länge – har vi alltså en arbetslöshet på runt 7 procent i dag. År 2008, när vi hade den förra kraftiga högkonjunkturen före finanskrisen, var arbetslösheten 4 ½ procent. Då hade vi goda förutsättningar att hantera en kris. Om vi skulle få en kris i dag och gå in i den med 7 procents arbetslöshet ligger vi riktigt illa till.

Ungdomsarbetslösheten ligger på drygt 9 procent i dag. När det gäller 90-dagarsgarantin har jag haft debatter med Ylva Johansson om att den i princip innebär att i och med ett telefonsamtal till Arbetsförmedlingen är garantin uppfylld. Det är inte någon speciellt kraftfull satsning på att hjälpa de mest utsatta som står längst från arbetsmarknaden in i arbete.

När det gäller polisutbildningen vill jag uppmärksamma Morgan Johansson på att när Alliansen tillträdde hade vi haft totalstopp i antagningen till polisutbildningen under en hel termin. Jag kan inte minnas om det var Morgan Johansson som var ansvarig på den tiden eller om det var någon annan. Men då var det stopp för intagningen; det kommer jag mycket väl ihåg. Det var en av de saker som vi tog tag i när Alliansen tillträdde.

Jag har fortfarande inte fått svar från Morgan Johansson. Hur ska han klara rekryteringen utan att höja polislönerna och utan att se till att det lönar sig att bli polis?

Anf. 14 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jodå, polislönerna höjs! Polismyndigheten och Polisförbundet har tecknat ett avtal som är arbetsmarknadens bästa. Redan nu under våren innebär det ett lönepåslag med över 5 procent. Det görs en särskild satsning på de poliser som finns i utsatta områden i yttre tjänst. Dessutom är det som sagt framtungt i och med att löneavtalet kommer redan nu. Detta jobbar vi och Polismyndigheten med.

Det är dock viktigt att löneavtal sker på partsnivå och att det är myndigheter och fackliga organisationer som kommer överens om detta, precis som det ska vara. Och det har man gjort; man har kommit överens om ett sådant avtal.

Det handlar också om att se till att på alla andra sätt förbättra arbetsvillkoren för polisen. Det handlar om karriärvägar, det handlar om arbetsmiljö och det handlar också om att man ska bli fler. För några veckor sedan gick över 400 poliser ut från utbildningen, och till hösten kommer 600 till att gå ut. Vi startar de nya polisutbildningarna. Just nu är faktiskt fönstret öppet för dem som vill söka sig till exempelvis polisutbildningen i Malmö.

Arbetslösheten ligger just nu på ungefär 6,2 procent, och den har minskat under hela vår period. När det gäller 90-dagarsgarantin gjorde ni på er tid inga insatser alls de första tre månaderna. Vi vände på det och sa: Man måste ha en insats inom tre månader.

Gå ut på en skola, Jan Ericson, och prata med eleverna där! Fråga hur de ser på framtiden när det gäller att få jobb! Många av de skolor som jag besöker, framför allt yrkesutbildningar, har redan blivit kontaktade av företag, och eleverna har goda möjligheter att få jobb. Så ser det ut. Vi har den lägsta ungdomsarbetslösheten på 15 år.

Man kan inte låta bli att le. Först hade det inte med statsfinanserna att göra att ni skar ned på utbildningen, och nu var det egentligen inte alliansregeringen som beslutade om detta utan Polismyndigheten själv. Ni skar ned med 90 procent; det var i alla fall slutresultatet. Så blev det.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2017/18:453 om fara vid bilbränder

Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig om jag anser att det är en bra idé att låta införa en färgkodning av bilars registrerings skyltar för att

25 maj

*Svar på
interpellationer*

räddningstjänsten vid släckning av bilbränder ska kunna veta vilket drivmedel bilar har och därigenom kunna genomföra säkra räddningsinsatser. Hon har även frågat mig om jag är beredd att agera vidare på ett sådant förslag eller om jag redan vidtagit eller planerat att vidta några andra åtgärder i frågan.

Det är av stor betydelse att räddningstjänstpersonal och andra berörda hjälporgan kan genomföra effektiva och säkra hjälpinsatser vid inträffade bilbränder.

Alla bilar har egenskaper som kan innebära risker för räddningstjänstpersonal vid släckning av bilbränder. Det är därför exempelvis av stor vikt att räddningstjänstpersonal har vetskap om vilket drivmedel en brinnande bil har för att de ska kunna genomföra en säker släckningsinsats.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har deltagit i ett internationellt standardiseringsarbete om märkning, symboler och insatsinformation till räddningstjänsterna. Syftet är bland annat att ge information om vilket drivmedel olika bilar har. Det är planerat att resultatet av detta arbete ska publiceras i en rapport under våren 2018. Rapporten ska således bidra till att förbättra säkerheten för räddningstjänstpersonal.

I standardiseringsarbetet har de flesta fordonstillverkare medverkat. Fordonstillverkare konstruerar sina bilar, bussar och lastbilar på olika sätt. Genom att komma överens om en standard kan tillverkarna rapportera in vad som är viktigt att känna till om en specifik fordonstyp vid genomförandet av en räddningsinsats.

Jag anser att det är ändamålsenligt och värdefullt att den aktuella säkerhetsfrågan hanteras på EU-nivå med anlitan av experter och berörda aktörer på området. Därför utgår jag från att resultatet av arbetet i nödvändig utsträckning kommer att bidra till att höja säkerheten vid genomförandet av olika slags räddningsinsatser, bland annat vid inträffade bilbränder.

Anf. 16 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Omställningen av fordonsflottan skapar nya utmaningar för räddningstjänst och ambulanspersonal vid olyckor. Beroende på bränsletyp kan brinnande bilar förvandlas till potentiella "bomber" som sätter både räddningstjänstpersonal och allmänhet i fara. När en gasbil eller en bil som drivs med bränsleceller ska släckas finns det olika metoder att ta till, men det är då viktigt att veta vad det är för slags fordon man har kommit fram till och vad den aktuella bilen drivs med.

Anledningen till att jag har skrivit interpellationen är ett telefonsamtal som jag fick från en brandman vid Västra Sörmlands Räddningstjänst. Han berättade att släckningsarbetet vid bilbränder blir mer och mer komplext och riskfyllt, framför allt eftersom räddningstjänsten på plats inte vet vilket drivmedel bilen har. Är det bensin, diesel, el eller gas? Detta gör att räddningstjänsten utsätts för stor säkerhetsrisk men också att släckningsarbetet kan ta längre tid, eftersom varje drivmedel kräver sin specifika släckning.

Om jag förstod saken rätt när han ringde mig handlar det till exempel om att om det gäller en elbil måste man ha med sig mycket mer vatten. Det är därför viktigt att även vi som allmänhet, till exempel ministern och jag, om vi kommer först till platsen och ska larma vet vilket drivmedel bilen drivs med. Då kan de veta hur mycket vatten de ska ta med sig ut till exempel. Är det en gasbil finns det också en stor säkerhetsrisk och man

kanske behöver spärra av, och vi, ministern eller jag, kanske inte ens ska gå fram dit.

Brandmannen tog upp en hel del olika orosmoment med mig, och det var därför jag skrev den här interpellationen. Han hade också ett förslag om att det skulle underlätta om man säkrar släckningen genom att nummerplåtarna på bilarna förses med en färg för respektive drivmedel. En elbil skulle till exempel kunna ha en viss färgmarkering på nummerplåten, och har man lite tur när man kommer fram till haveristen kan man fortfarande se nummerplåten och därmed färgen. Det skulle ge räddningstjänsten en indikation om hur branden ska släckas, men det skulle även hjälpa oss som inte är räddningspersonal när vi larmar på 112 att kunna tala om vad vi ser.

Jag tog del av en rapport som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tog fram 2017 som heter *Brand i moderna bilar. Speciella faktorer att beakta i relation till olika drivsystem – Råd till räddningstjänst- och ambulanspersonal 2017*. Den ska inte ses, står det väldigt noga, som en checklista för hur man ska arbeta, men jag kan tänka mig att den är en sorts lathund för räddningstjänst och ambulanspersonal. Jag kan dock inte se att det finns någonting i den som beskriver hur man ska kunna se vad det är för drivmedel i bilen utan bara hur man ska hantera situationen om det är en elbil eller en gas bil etcetera. Den styrande faktorn är hela tiden riskbil- den och hur man både taktiskt och tekniskt ska genomföra insatsen.

Det har dessvärre blivit mer och mer vanligt med bilbränder. Någon medieuppgift sa att det har varit drygt tusentalet sådana bränder sedan 2016. Tidigare var det inte lika vanligt, och man såg det inte i medierna och så vidare. En stor majoritet av de anlagda bränderna inträffar utomhus, men skulle de inträffa på en bilfärja eller i ett garage skulle det kunna få ödesdigra konsekvenser, framför allt om det är en gasbil som brinner.

Det skulle vara jätteintressant att höra en kommentar om förslaget med en färgmarkering.

Anf. 17 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Som jag säger i svaret är det här ett känt problem som dessutom har blivit svårare eftersom bilarna nu går på så många olika former av drivmedel. Det här har uppmärksammats, och det pågår ett internationellt standardiseringsarbete på EU-nivå. Vi ska som sagt få en rapport nu under våren om hur det går, och det är viktigt att man har fordonstillverkarna med i den processen. Sverige deltar också med experter i det arbetet via MSB. Jag hoppas att man ska kunna få någon form av system på plats som gör att man kan få den här typen av markering – om det ska vara registreringsskyltar eller hur det ska märkas och vilka symboler eller liknande man ska använda är för tidigt att säga, men arbetet pågår.

Sedan är det inte bara drivmedlet som kan vara bekymret, utan en brinnande bil kan även släppa ifrån sig giftiga gaser från det övriga materialet som brinner. Det medför alltid risker att närma sig en brinnande bil. Krockkuddarna utgör också en risk då de kan explodera under särskilda förhållanden.

Helt klart är att vi måste ha ett system på plats som gör att räddningstjänsten kan veta så mycket som möjligt när de närmar sig en bil som brinner eller när de kommer fram till en trafikolycka, och när det gäller detta pågår det internationella standardiseringsarbetet, som sagt.

Jag vill nämna en sak till som har betydelse för framtiden utöver eventuella märkningar och symboler. Det är systemet som man kallar för Ecall, alltså att bilen automatiskt, om den råkar ut för en olycka och krockkud-darna till exempel löser ut, ringer upp till exempel 112 och larmar om att det har skett en olycka. I samband med det kan information också överfö-ras om vilken typ av bil det är som har råkat ut för olyckan. Där får man data kring vad det är för bil, vilket förstås kan vara oerhört värdefullt för räddningstjänstpersonalen.

Det finns en ny EU-reglering på plats från den 1 april i år som säger att alla nya bilmodeller som fordonstillverkarna tar fram ska ha det här syste-met med Ecall. Det är ett mycket bra exempel där EU-arbetet praktiskt har betydelse i vardagen för hur vi jobbar med säkerhetsfrämjande åtgärder. Den här bestämmelsen är alltså på plats sedan den 1 april. I övrigt vill jag hänvisa till det standardiseringsarbete som pågår och som vi naturligtvis följer noga.

Anf. 18 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Det här med Ecall och EU:s standardisering var väldigt glädjande nyheter, tycker jag. Över huvud taget måste det här bli någon-ting som man fattar beslut om – om det nu ska vara en märkning på bilen eller liknande – ur ett EU-perspektiv, för fordonsflottan är ju rörlig.

Jag läste på brandsäkert.se, som är en webbaserad tidning, att det i dag finns ungefär 60 000 gasdrivna fordon i Sverige och att antalet spås öka exponentiellt. Man ska komma ihåg att gasbilar inte är inblandade i fler olyckor än andra fordon, men de olyckorna kan bli förödande. Att brand-mannen som ringde mig kom just från Västra Sörmlands Räddningstjänst angående det här har att göra med något som hände hösten 2016, tror jag att det var. Sopbilarna i Katrineholms kommun drivs på vätgas, och en tank exploderade i en av sopbilarna. Explosionen skadade tre andra gas-tankar och gas läckte ut hela natten. På grund av risken för fortsatta explo-sioner och stor eldsvåda kopplades en expert från MSB in. Jag kommer ihåg att de säkrade ett område på flera hundra meter runt sopbilen. Man hade inte riktigt klart för sig hur man skulle hantera detta, men det som hände var att innan man kunde bärga sopbilen lät man någon skjuta sönder gastankarna för att få ut all gas eftersom man inte visste hur mycket det fanns kvar.

På brandsäkert.se läste jag också att det var tur att MSB kom dit, för annars hade bärgningspersonalen kunna råka ut för en allvarlig olycka. Om man hade börjat såga i en av tankarna och en gnista hade kommit skulle sopbilen ha exploderat helt och hållet. Det handlar alltså egentligen också om att bärgningspersonal måste få den här kunskapen. Vår blåljuspersonal och de som jobbar med bärgningsbilar är ofta väldigt bra på att ta till sig ny kunskap för att de har ett stort engagemang i frågorna. Men det måste också finnas besked om hur man gör vid sådana här situationer.

Det var en buss som brann i Göteborg, tror jag, och räddningstjänsten fick klättra upp på taket. Två personer ur personalen fick föras till sjukhus för att en stötvåg kastade dem ned på marken. Det finns alltså stora faror med att inte ha rätt kunskap och agera korrekt. När man sedan skulle bärga bussen trodde man att all gas hade läckt ut och att det skulle gå att gå in med en vinkelslip. Men det visade sig att den inte var helt tömd, och en skadad gastank exploderade.

Det kommer alltså allt fler exempel på sådant här allteftersom vi får fler gasbilar. Jag tror att det är just i problematiken kring gasbilarna som man ser att det kan hända stora olyckor om man inte gör rätt och inte har kunskap om vad det faktiskt är för drivmedel i bilen, haveristen, som man ska åtgärda.

Det är bra att det händer mycket på europeisk nivå, för det är inte bara vi i Sverige som måste göra någonting, utan det måste ske utifrån ett europeiskt perspektiv. Jag vill gärna skicka med till ministern att det måste synas utanpå bilen vad den har för drivmedel. Annars blir det vi, gemene man, som utsätts för faran för att vi inte har den kunskapen.

Anf. 19 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror att vi är överens om att detta är ett problem som måste åtgärdas. Räddningstjänstpersonalen har ofta den kunskap, kompetens och utrustning som behövs för att klara nästan vilken situation som helst, men de måste vara förberedda på den. De behöver i så god tid som möjligt få veta vad det är för situation de möter, till exempel vilken typ av fordon det handlar om.

Här är det standardiseringsarbetet på EU-nivå som jag kan hänvisa till. Det handlar om att identifiera vad som är viktigt att veta om ett fordons konstruktion, så att en insats kan bedrivas på ett säkert och effektivt sätt. I det standardiseringsarbetet ingår precis det som Lotta Finstorp är ute efter, alltså att identifiera symboler, färger och märkning som kan användas så att räddningspersonalen snabbt kan identifiera vilket drivmedel det handlar om.

I detta arbete deltar Sverige aktivt med expertkunskap genom MSB, och fordonstillverkarna är också med. Det är av stort värde att detta bedrivs internationellt, på EU-nivå, för då får man med sig de stora aktörerna. Det handlar ju om att få med fordonstillverkarna på en gemensam standard här.

En första rapport väntar vi som sagt nu under våren. Vi fortsätter att följa det här arbetet. Jag tycker att det är viktigt att åtgärda detta. Om vi på lite längre sikt kan få E-callsystemet att fungera blir det än mer effektivt. Då vet räddningstjänsten redan när larmet kommer in vad det är för typ av bil man är på väg till, och man får mycket mer detaljinformation, inte bara om drivmedel utan också om mycket annat. Detta tror jag är framtiden för denna typ av situationer.

Anf. 20 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Det känns hoppfullt. Det måste gå ganska fort, tror jag, för branschen utvecklas ju snabbt med alternativa drivmedel. Förhoppningsvis blir det en märkning utanpå bilen på något sätt också för de bilar som inte är nya. För nya bilar kommer det förmodligen att lösa sig ganska bra med de tekniska möjligheter vi ser, alltså att man på 112 redan när någon ringer dit på något sätt känner till vad det är för sorts drivmedel i bilen.

Men gemene man måste också ges möjlighet att ge rätt information till 112 när det gäller bilar som är äldre och där informationen inte överförs automatiskt. Jag tror att det behövs en riktig informationsinsats. Jag tänker på till exempel Krisberedskapsveckan, som kommer nu. Där kan man få med även en sådan här sak. Då kan information ges till allmänheten om

någon sorts märkning på bilen, så att man kan ge rätt information till SOS Alarm eller den larmcentral man ringer till.

Prot. 2017/18:119
25 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 21 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill bara tacka för denna debatt om ett viktigt ämne. Jag hoppas att vi ska hitta en lösning på detta. Det pågår ett internationellt standardiseringsarbete där Sverige medverkar med sin expertkunskap. Fordonstillverkarna är med. Precis den fråga som Lotta Finstorp tar upp, alltså märkningar eller symboler för att man ska kunna veta vad det är för fordon räddningstjänsten åker ut till, är också med i arbetet.

Rapporten ska komma inom kort. Vi fortsätter att följa detta arbete och hoppas att det kan gå så fort som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2017/18:494 om tjänsteföretagens kompetensförsörjning

Anf. 22 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat arbetsmarknadsminister Ylva Johansson vilka åtgärder hon avser att vidta för att förbättra tjänsteföretagens kompetensförsörjning. Interpellationen har överlämnats till mig.

Brist på arbetskraft med rätt kompetens är ett stort problem för många branscher, inte bara tjänsteföretagen. Kompetensförsörjningen är i själva verket en av våra stora politiska utmaningar. Bristen på kompetens inom många yrkesområden kräver breda insatser.

Regeringen har under de senaste åren tagit många initiativ för att möjliggöra att fler utbildar sig och haft särskilt fokus på fler utbildningar som leder till arbeten inom bristyrken. Gymnasieskolans yrkesprogram är basen för industrins och välfärdens kompetensförsörjning, men antalet elever på yrkesutbildningen har sjunkit, bland annat sedan den förra regeringen tog bort den grundläggande behörigheten. Regeringen har därför överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om att yrkesprogrammen ska innehålla de kurser som krävs för grundläggande behörighet.

Stora satsningar har skett inom ramen för Kunskapslyftet för att åtgärda kompetensbrister. Kunskapslyftet omfattar under 2018 ca 86 000 statligt finansierade utbildningsplatser inom vuxenutbildningen, yrkeshögskolan, folkhögskolan samt inom universitet och högskolor. Utbyggnaden kommer att fortsätta, och 2021 kommer Kunskapslyftet att omfatta ca 100 000 utbildningsplatser.

En utgångspunkt för utbildningar inom yrkeshögskolan är att de ska svara mot arbetslivets behov. Yrkeshögskoleutbildning skapas och bedrivs i nära samverkan med det lokala och regionala arbetslivet. Myndigheten för yrkeshögskolan, som har till uppgift att verka för att behoven av denna typ av eftergymnasial yrkesutbildning tillgodoses, beslutar varje år om vilka utbildningar som ska få statligt stöd. I urvalet tar myndigheten hänsyn till de senaste analyserna av kompetensbehov inom olika branscher, och myndigheten har också omfattande samverkan med aktörer på regio-

nal nivå när det gäller kompetensförsörjning och utbildningsplanering. Regeringen har beslutat om en kraftig expansion av yrkeshögskolan med nästan 50 procent, från knappt 30 000 årsplatser 2017 till 44 000 platser år 2022, för att bättre möta de stora kompetensbehoven i dag och framöver.

Universitet och högskolor ska anpassa sitt utbildningsutbud efter studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. För att kunna avgöra det senare är det viktigt att lärosätena samverkar med det omgivande samhället, inklusive arbetslivet. Universitetskanslersämbetet har på regeringens uppdrag genomfört en kartläggning av hur universitet och högskolor samverkar med externa parter i frågor om dimensionering av utbildning. Myndigheten lämnar ett antal rekommendationer till både regeringen och lärosätena. Dessa rekommendationer bereds nu inom Regeringskansliet. Regeringen har även byggt ut vissa utbildningar till yrken där en långsiktig brist har kunnat konstateras, bland annat ingenjörer och lärare.

Regeringen satsar på bland annat fler utbildningsplatser för att klara kompetensförsörjningen. Regelverket inom delar av utbildningsväsendet behöver dock ses över. Den 8 mars 2018 beslutade regeringen att tillsätta en utredning om planering och dimensionering av gymnasial utbildning. Syftet med utredningen är främst att få ett bredare utbildningsutbud inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen som bättre motsvarar de kompetensbehov som finns. Detta görs bland annat genom att planering och dimensionering sker regionalt utifrån de regionala och nationella kompetensbehov som finns. I dag sker planering av utbildning oftast lokalt och omfattar enbart kommunen eller, när det gäller fristående skolor, den egna skolan. Någon samlad dimensionering av utbildning utifrån kompetensbehov görs ofta inte alls. Jag utesluter inte att staten behöver ta ett större ansvar för gymnasial utbildning.

Även inom arbetsmarknadspolitiken görs insatser för att förbättra kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsutbildning är en viktig insats i arbetet med att motverka sådana obalanser på arbetsmarknaden. Regeringen har styrt om användningen av den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen så att den tydligare ska riktas till arbetssökande som har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Arbetsförmedlingen arbetar för att arbetsmarknadsutbildningen i större utsträckning ska användas för att möta arbetsgivares rekryteringsbehov. Inom branscher där det råder brist på arbetskraft har parterna möjlighet att sluta avtal med Arbetsförmedlingen om snabbspår. Snabbspåren syftar till att tillvarata främst nyanländas kompetens och samtidigt bidra till kompetensförsörjningen inom bristyrken.

Anf. 23 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Det var ett gediget svar. Svaren brukar inte vara så här långa och fullödiga. Det ger en bra överblick över vad som har hänt.

Samtidigt läser jag i dag Svenskt Näringslivs *Jobbskaparnas bokslut*, som är en svidande kritik mot regeringens tillväxtpolitik. Jag har inte hunnit läsa hela, men det är intressant att ta del av den.

Sverige är en av världens ledande kunskapsnationer och bedömdes år 2013 av EU-kommissionen höra till Europas mest innovationskraftiga ekonomier. Det borde innebära att detta lägger en god grund för att upprätthålla god internationell konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt.

Nu har vi en global högkonjunktur. Det går väldigt bra för Sverige. Det måste vi ändå tillstå. Men vi vet alla hur det ser ut med konjunkturcyklerna. Det kommer en lågkonjunktur, och då gäller det att vi är förberedda på de svåra tider som kommer.

Politiken måste svara upp mot flera problem och utmaningar vad gäller kompetensförsörjning och utbildning för att Sverige ska behålla sin världsledande placering. Almegas rapport, som jag har tagit del av, heter ju *Hur Sverige kan förbli en kunskapsnation*.

Den visar en oroande bild. Man måste hitta kompetens från andra länder. Vi har kompetens som flyttar till andra länder utifrån att det finns olika parametrar som gör att Sverige inte är så attraktivt som vi kanske själva har en bild av. Vi har liksom inte jobbat och grundat riktigt, för vi har alltid tyckt att vi är så bra. Det är också det statistiken har visat tidigare.

För några år sedan gjorde Världsbanken en omfattande enkätstudie av svenskt företagsklimat. Av den framgår att svenska företag identifierar tillgången på kompetenta medarbetare som den enskilt största utmaningen. De branscher som är mest kunskapsintensiva och globalt konkurrensutsatta upplever den största friktionen på arbetsmarknaden och har allt svårare att genomföra rekrytering av kompetent arbetskraft.

Det är klart att det hämmar företagets och Sveriges tillväxt, men det kan också bidra till att svenska företag väljer att expandera och utveckla verksamhet i andra länder för att man helt enkelt inte hittar den kompetens som man måste ha på hemmaplan. Det kan vara bättre rent ekonomiskt att flytta verksamheten utomlands men också bättre för att kompetensen finns där.

Jag tror att det är i Indien som det utbildas 400 000 ingenjörer varje år. Det är naturligtvis en enormt stor marknad i Indien. Men där finns det då väldigt många högutbildade personer, och det är ett låglöneland. Därför kanske man flyttar verksamhet dit.

Politiken spelar också en nyckelroll. Det handlar om politiken, om företagets villkor och om utbildningsmöjligheter. Rigida och stelbenta regelverk är ingenting som främjar tillväxten och arbetsmarknaden i ett land. Det kan ju också hämma den globala konkurrensförmågan och konkurrenskraften. Kostnader för arbete är också en sådan faktor.

År 2015 gjorde World Economic Forum en mätning som visar att Sverige tappar mark avseende konkurrenskraft. De pekar exempelvis på högt skattetryck, bristande flexibilitet på arbetsmarknaden och problem i utbildningssystemet.

Det jag skulle vilja fråga ministern är: Anser ministern att det finns politiska faktorer som verkar tillväxthämmande? Finns det någonting som politiken kan göra för att underlätta detta, förutom det som finns i svaret?

Anf. 24 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Lotta Finstorp, både för frågan och för anförandet! Jag får väl erkänna att det här är ett långt svar. Jag erkänner den brist som Lotta Finstorp lägger mig till last när det är ett väldigt gediget och fullödigt svar. Så blir det när man gör väldigt mycket. Då blir det mycket att redovisa.

Jag uppfattar det som att Lotta Finstorp och jag är helt överens om hur viktig utbildning och grundläggande utbildning är för att inte bara säkra kompetensförsörjningen, som frågan handlar om, utan också för att säkra

innovationskraft och möjligheter för svenska företag att expandera i en stenhård internationell konkurrens och för att säkerställa att vår välfärd fungerar. Jag kan också konstatera att basen för välfärdens, industrins och tjänsteföretagens kompetensförsörjning är den grundläggande utbildningen.

Den högre utbildningen har under en lång rad av år ökat, men när det gäller just gymnasieutbildningen finns det stora problem med rekryteringen till yrkesprogrammen. Vi kan nog vara överens om att en fullständig gymnasieutbildning är en nyckel för att man ska komma in på arbetsmarknaden och också en nyckel för företagets och den offentliga sektorns kompetensförsörjning.

I ett läge när söktrycket på våra yrkesprogram på gymnasiet har sjunkit dramatiskt blir vuxenutbildningen en strategisk resurs i kompetensförsörjningen. I dag är det faktiskt så att den vuxenutbildning som sker på yrkesområdet ser till att vi får fler yrkesutbildade, med olika former av gymnasieliknande utbildningar, från komvux än vi får från gymnasieskolans yrkesprogram.

I det läget blir jag lite brydd när jag hör Lotta Finstorps varma plädering för vikten av utbildning och kontrasterar det mot de budgetsatsningar som Moderaterna har gjort. Till exempel ser jag att ni, när det gäller utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, skär ned med 300 miljoner kronor i statligt stöd för vuxenutbildningen. Det är precis den vuxenutbildning som i dag är så avgörande för företagets kompetensförsörjning, inte minst tjänsteföretagens.

Jag vet inte riktigt hur den besparingen ska tas hem – det framgår inte av budgetmotionen. Men jag kan själv räkna ut att det motsvarar ungefär 6 000 statligt finansierade utbildningsplatser inom yrkesvux.

Jag kan också konstatera att Moderaterna gör stora nedskärningar på de viktiga folkhögskolorna. När en så här stor grupp ungdomar lämnar gymnasieskolan utan en fullständig gymnasieexamen är folkhögskolans utbildningar helt avgörande för att säkerställa att ungdomarna har en chans att komma tillbaka och komma igen och skaffa sig en utbildning som leder till ett jobb på arbetsmarknaden och som löser kompetensförsörjningen. Jag har med egna ögon sett vilka viktiga insatser som görs av folkhögskolan, inte minst i Lotta Finstorps hemlän Sörmland.

Jag kan alltså se en stor skillnad mellan den fina retorik som Lotta Finstorp levererar här i talarstolen – och som jag verkligen tycker låter bra – och de faktiska satsningar som görs i en budget där de stora pengarna tvärtom går till stora skattesänkningar.

Anf. 25 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Man måste se politik i en helhet, så jag tycker att det är väldigt svårt att ha en retorik där man plockar ut vissa delar.

Jag var på ett studiebesök i måndags på Installatörernas Utbildningscentrum i Katrineholm. Samhället skriker efter kylmontörer. Och de har svårt att få elever. De har en väldigt väl utbyggd utbildningssatsning från gymnasienivå till yrkesvux och validering. De har liksom hela bredden. Detta finns bara på några ställen i Sverige.

Man ska nu fasa ut gammal kylteknik i livsmedelsbutiker etcetera. Det saknas folk som har kompetens för att göra detta, för att det ska motsvara den lagstiftning som finns. Det finns också ett annat problem. De som i

dag har arbete inom denna bransch – det handlar om styr- och reglerteknik, kylmontörer och värme; det är ju uppdelat i olika delar – har arbete eftersom det är högkonjunktur. De behöver liksom inte få papperet. De vill inte gå ifrån sitt arbete för att sitta på skolbänken och få papper på att de har denna kunskap.

Problemet är egentligen inte att det finns för få utbildningsplatser. Det handlar om att få människor att få upp ögonen för de arbeten där det faktiskt finns jobb även i lågkonjunktur. Man måste se det på mycket längre sikt.

Folkhögskolor gör ett jättebra jobb. Då gäller det att vi får ungdomarna att söka. Skattefrågorna är mitt ansvarsområde, men det jag kan kring detta är att folk inte står i kö för att komma in på olika utbildningar. Det gör de för att komma in på utbildningar till läkare och jurister och utbildningar på den nivån. Men när det gäller yrkesutbildningar är det snarare så att platserna gapar tomma.

Studiebesöket jag var på var jätteintressant. Det var otroligt bra. Det var en mycket bra verksamhet. Men där undrade de: Hur ska vi få till det här?

Ministerns och min nästa interpellationsdebatt handlar om validering. Det går hand i hand med detta, kan man säga. Hur ska man i högkonjunktur kunna få människor att göra detta, framför allt vuxna som redan har ett jobb och som behöver få papper på sina kunskaper? Det är nämligen en brist som man ser i olika rapporter kring EU, till exempel. Så länge hjulen rullar går det mesta bra.

Arbetslösheten i Sverige är låg utom i min kommun, Flens kommun, som har 14,4 procents arbetslöshet – det beror alltså på var man gör nedslaget någonstans. Men problemet handlar mer om att få människor att börja studera och få sina kunskaper validerade än om att det inte finns platser. Jag tycker alltså att de nedskärningar som ministern tar upp måste ses i ett betydligt större sammanhang.

Det handlar till exempel om lärlingsutbildningar. Det måste finnas incitament för företag att ta emot en lärling. I dag har man ett otroligt högt tryck inom till exempel hantverkaryrket. Det är inte attraktivt att ta emot en person som inte har kunskap, och det finns inte tid att handleda den personen. Då kanske man måste tänka på att stoppa in mer pengar just till företag och handledning och så vidare.

På IUC, där jag var, utbildar man också VVS-ingenjörer, som är på en hög nivå. De gör installationsförberedelser och ritningar till VVS-montörer som ska dra ledningar och så vidare. Det blir en sådan liten skillnad i plånboken för den som har utbildat sig i flera år jämfört med den som kanske har gått en ettårig utbildning för att bli montör, till exempel.

Allting hänger ihop. Man måste tänka på: Varför vill inte människor genomföra högre utbildningar?

Anf. 26 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag måste säga att jag beundrar Lotta Finstorps mod att gå upp och stå i riksdagens talarstol och tala om företagens behov av kompetensförsörjning när hon själv företräder ett parti som klart och tydligt har sagt att man kommer att säga nej till den proposition som regeringen har lagt på riksdagens bord med ett viktigt syfte, nämligen att säkra att yrkesprogrammen blir mer attraktiva för ungdomar.

Det var ju så att den borgerliga regeringen gjorde ett stort misstag när man tog bort den allmänna behörigheten från gymnasieskolans yrkesprogram. Jag är helt övertygad om att den borgerliga regeringen trodde att detta skulle funka och att det skulle locka fler ungdomar till yrkesprogrammen. Statistiken är dock förödande. Antalet ansökningar till våra jätteviktiga yrkesprogram har sjunkit med så mycket som en tredjedel.

Regeringen har kämpat hårt med den här frågan och tagit fram ett förslag som innebär att de yrkesprogram som vi har ska behållas. Den bredd och det djup som finns i yrkesämnena ska bibehållas, men vi ska också lägga till de högskoleförberedande ämnena. Skälet är just att det är vad som behövs om ungdomarna ska söka yrkesprogrammen. Det säger ungdomarna själva i enkäter och studier. De viktigaste studierna på området kommer från Västsvenska Handelskammaren och från Worldskills, ett samarbetsprojekt mellan Svenskt Näringsliv, LO och Skolverket.

Det här är en gedigen proposition som har tagits fram med mycket starkt stöd från så gott som samtliga berörda parter. Alla som vet vad arbetsmarknaden handlar om står bakom den här propositionen.

När Alliansen nu letar efter någon som stöder Alliansens nej till högskolebehörighet på yrkesprogrammen får man leta i riksdagens kammare. Då hittar man ett parti som heter Sverigedemokraterna som är berett att stödja Moderaternas och de övriga allianspartiernas motion, men i övrigt gapar det tomt av anhängare. Alla som känner till arbetsmarknadens behov, alla de företagare och arbetsgivare som ska anställa ungdomarna från yrkesprogrammen står upp som en man och ger regeringens proposition sitt fulla stöd.

Jag är häpen över att Moderaterna har ändrat sig och lämnat den position som de klart och tydligt redogjorde för här i riksdagens kammare för bara två månader sedan och helt vänt om och numera sällar sig till ett alliansförslag som helt saknar stöd från de arbetsgivare inom tjänsteföretagen och på andra områden som faktiskt ska anställa de ungdomar som kommer ut från yrkesprogrammen.

Det här är en viktig fråga för kompetensförsörjningen, för utan en fungerande yrkesutbildning på gymnasiesidan tappar svenska företag och svensk offentlig sektor viktig arbetskraft. Minst lika viktigt är att ungdomarna tappar möjligheten att faktiskt få välja de program som kan leda till jobb.

Jag är väldigt ledsen över att Moderaterna har tagit den här positionen. Jag är det inte för min egen skull utan för ungdomarnas skull, som skulle kunna få en sådan bra framtid på den svenska arbetsmarknaden med de fina yrken som gymnasieskolans yrkesprogram utbildar till. Men jag kanske är det ännu mer för de arbetsgivare och de fackliga organisationer som kämpar och sliter med kompetensförsörjningen och som verkligen hade behövt yrkesprogram som attraherade fler ungdomar.

Min vädjan till Lotta Finstorp, som jag känner som inte bara en modig utan också en resonabel företrädare för Moderaterna, är att ta ett snack med dem där hemma. Se om ni kan lyssna till vad arbetsgivarna behöver. Se om ni kan lyssna till vad fackförbunden säger behövs. Se om ni kan lyssna till vad yrkesgymnasierna, lärarna, rektorerna och eleverna själva säger behövs. Gör om och gör rätt!

Anf. 27 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Handen på hjärtat, ministern, om vi ska ha den politiska retoriken: Är ni nöjda med hur det ser ut efter de här fyra åren, med tanke på hur få elever som har godkända kunskaper från grundskolan och som därmed skulle kunna komma in på gymnasiet? Jag kan bara se mig om hur det ser ut i Sörmland. Det är alldeles för låg behörighet till gymnasiet. Vi måste börja där, annars kan vi stå här och prata hur mycket som helst om hur det ska se ut på gymnasienivå. De kommer ju inte ens in på gymnasiet! De kommer ju inte in på vanliga program. Det är väl där vi har grundproblematiken, och vi kan gå ännu längre ned i årskurserna.

Jag gjorde en bruksortsrapport för några år sedan som handlade om vad ungdomar i bruksorter behöver. Vad man behöver är mer prao. Tidigare har man i generationer varit vana vid att gå till samma arbetsgivare, men de senaste åren har det skett stora förändringar.

Det tror jag är helt rätt: att bredda arbetsmarknaden. Det finns någon undersökning som visar att unga människor i dag bara kan räkna upp tio olika yrken eller någonting sådant. Vi måste därför börja hela vägen nedifrån och sedan matcha upp och ge den utbildning som man behöver ha och som företagen efterfrågar. Det handlar till exempel om ROT och RUT och en vidareutveckling av själva reformerna. Alla ska inte behöva gå på högskolan, och alla kan eller vill det inte heller. Då måste det också finnas branscher och ett samhälle som ger möjligheter för dessa ungdomar och även för dem som i vuxen ålder kommer på att de vill göra någonting annat. Det måste finnas fler arbetsgivare att välja på inom välfärden och inom tjänstesektorn.

Man måste tänka i helhetssjok, och jag hoppas verkligen att regeringen kan göra det på den lilla tid ni har kvar i regeringsställning.

Anf. 28 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har alldeles rätt i att det är ett stort problem att för få blir behöriga till gymnasieskolan. Men hur kan det vara ett argument för att säga nej till en proposition som har fått stöd av Svenskt Näringsliv, LRF, Företagarna, Svensk Ventilation, Transportföretagen, Trä- och Möbelföretagen, Grafiska Företagen, GS, IF Metall och Svensk Handel? Vidare har följande organisationer har uttalat sig emot Moderaternas kovändning: 6F, HRF, Visita, Lärarförbundet, Installatörsföretagen, som Lotta Finstorp själv nämnde, Livsmedelsföretagen, Industriarbetsgivarna, Innovations- och Kemiindustrierna, Måleriföretagen, Transportföretagen, Teknikföretagen, Sveriges Byggindustrier, Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet, en stor grupp akademiska forskare, Västsvenska Handelskammaren och Sveriges Elevkårer.

De argument som Lotta Finstorp har anfört för Moderaternas beklagliga beslut att säga nej till regeringens mycket starkt underbyggda proposition håller helt enkelt inte.

Regeringen satsar stort på att se till att fler ungdomar ska klara sin grundskola för att kunna bli behöriga till gymnasiet. Vi har också lagt väldigt stora satsningar för att säkerställa att de ungdomar som inte kommer in på gymnasiets nationella program via yrkesintroduktion kan skaffa sig en grundläggande start i arbetslivet genom så kallade yrkespaket. Över 60 yrkespaket har tagits fram av arbetsmarknadens parter, som möjliggör för ungdomar, även om de inte klarar gymnasieexamen vid första försöket,

att faktiskt komma ut på arbetsmarknaden och vara anställbara och samla kraft till att komma tillbaka och få den fulla gymnasieutbildningen.

Det är också en sak som verkligen skiljer regeringens politik från Moderaternas: Vi vill inte att det ska byggas återvändsgränder i utbildnings-systemet, utan vi vill att utbildningen alltid ska kunna leda vidare.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:514 om validering för nyanlända

Anf. 29 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat arbetsmarknads- och etableringsministern om vilka åtgärder ministern avser att vidta för att öka valideringsmöjligheterna för nyanlända och om ministern avser att vidta några ytterligare åtgärder för att se över den kritik som i dag finns från näringslivet angående utbildningsförhållandena. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag instämmer i Lotta Finstorps analys att det är mycket viktigt att nyanländas kompetens kan tas till vara genom validering. Validering genomförs i dag i kommunal vuxenutbildning, i yrkeshögskolan och inom universitet och högskolor samt som branschvalidering.

Genomförandet av branschvalidering ansvarar branscherna själva för, både för att ta fram modeller för yrkesroller inom respektive bransch och för att utse utförare av valideringen. Sedan ett par år tillbaka har det varit möjligt för branscherna att hos Statens skolverk söka medel till att utveckla såväl kompetensprofiler som valideringsmodeller.

Valideringsdelegationen tillsattes 2015 av regeringen för att fram till 2019 följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet. I uppdraget ingår bland annat att identifiera och lämna förslag till regeringen som kan stärka valideringsarbetet inom utbildning och arbetsliv.

Delegationen har presenterat *En nationell strategi för validering*, SOU 2017:18, som bland annat innehåller övergripande prioriteringar samt ett antal bedömningar för delegationens arbete framöver. Delegationen överlämnade i april ett delbetänkande med förslag för högskolan, SOU 2018:29. Delbetänkandet har nyligen skickats på remiss.

Övriga fokusområden som delegationen arbetar med är regional samverkan och samordning av validering, myndighetssamverkan om validering samt validering mot arbetslivets kvalifikationer, branschvalidering.

Inom valideringsområdet pågår därutöver en rad initiativ:

- Både Statens skolverk och Myndigheten för yrkeshögskolan, MYH, har fått i uppdrag att främja användningen och utvecklingen av validering inom komvux och de utbildningar som MYH ansvarar för. MYH har också fått i uppdrag att stödja branscherna i deras arbete med att utveckla och kvalitetssäkra samt informera om modeller för branschvalidering.

- Statens skolverk har på uppdrag av regeringen tagit fram utbildningar om validering, dels en webbutbildning, dels en högskoleutbildning.
- Tillväxtverket bedriver ett arbete med validering för strategisk kompetensförsörjning.
- Aktörer med regionalt utvecklingsansvar arbetar under 2018 utifrån regeringens erbjudande med att etablera regionala strukturer för validering i alla län.
- Regeringen satsar också på utveckling av universitetens och högskolornas arbete med bedömning av reell kompetens genom särskilda uppdrag och extra medel.
- Validering är ett arbetsmarknadspolitiskt program sedan 2016 hos Arbetsförmedlingen. Endast av branscherna godkända modeller för validering används. Branschvalidering är också en av insatserna i snabbspåren.

Lotta Finstorps fråga om den kritik som i dag finns från näringslivet angående utbildningsförhållandena ställs utifrån en rapport från Ratio, Näringslivets forskningsinstitut. Enligt rapporten har några branschrepresentanter i intervjuer framfört att den kunskap som gymnasieskolan ger inte motsvarar arbetslivets krav. Rapportens slutsats är att branscherna har ett viktigt utvecklingsarbete framför sig med att formulera vad det är för kompetenser som efterfrågas. Arbetslivet har också stora möjligheter att påverka utbildningarna, bland annat genom de nationella och lokala programråden samt yrkesråden inom regionalt yrkesvux.

Att i samverkan med avnämarna utveckla gymnasieutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning är ett kontinuerligt arbete som jag och regeringen fäster stor vikt vid. Regeringen arbetar genom nämnda insatser aktivt med förbättringar på området.

Anf. 30 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Det här hänger mycket ihop med kompetensförsörjningsfrågan. Det är egentligen samma fråga. Om man inte får till en bra validering blir det också en hämsko för kompetensförsörjningen framöver.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, har tagit fram att ungefär en halv miljon personer behöver anställas i välfärden fram till 2022. Det är inte bara inom förskola och skola som behovet är störst utan även inom kommunal vård och omsorg. Enligt arbetsgivarna är bristen särskilt stor när det gäller specialistutbildade sjuksköterskor. Vi ser att det är det stora problemet ute i landsting och regioner. Det gör också att operationer får ställas in och så vidare eftersom nyckelpersoner inte finns att tillgå. Det är så det växer fram en "hyresmarknad" – naturligtvis därför att det råder brist på arbetskraft.

Vårdförbundet har rapporterat om denna fråga. När det fattas speciallistsjuksköterskor minskar kompetensen inom vården. De har också varnat för att det kan gå ut över patientsäkerheten.

Validering inom högspecialiserad vård är oerhört viktigt för den som kommer från ett annat land, men kanske inte för oss som har funnits länge i Sverige. Där blir det tydligt vilka betyg man har.

Ibland tror jag att när vi pratar om validering tänker gemene man att man lämnar över sitt betyg och att det översätts och valideras utifrån kvalitetskriterier till svenska förutsättningar. Men det handlar också om att synliggöra en persons kompetens oberoende av hur personen har lärt sig. Där kan vi sätta vård, skola och omsorg åt sidan. Här handlar det om personliga egenskaper och kunskaper förvärvade på annat sätt – andra yrkesområden och i allmänhet.

Jag har hört ministrernas svar, och jag har själv försökt att sätta mig in i frågan på nytt – jag tog upp frågan förra mandatperioden. Det är så rörigt! Vem har egentligen ansvaret? Där finns ett glapp. Det blir för stort, och så många är inblandade – men ingen pekar med hela handen.

Ministern får gärna i nästa inlägg göra ett nedslag i hur ministern ser på dessa frågor.

Vi har haft ett förslag under den här mandatperioden om att lägga ansvaret för valideringen på myndighetsnivå, till exempel högskolenivå. Det är så många olika inblandade. Det är säkert bra att bredda. Finland är ett bra exempel där det fungerar väl. Men där finns *en* myndighet som håller i frågorna ordentligt.

Jag anser att det kanske vore till gagn för Sverige att göra på ungefär liknande sätt. Branscherna är involverade, och det är bra. Det ska de vara. Men det måste också finnas någon som håller i frågorna från ett övergripande perspektiv när det gäller vad som ska göras och hur det ska göras. Det finns mycket oklarheter i hur själva valideringen ska gå till – för att inte tala vad det betyder för gemene man. Jag träffade några syriska specialistutbildade läkare på torget i Eskilstuna en vinter för några år sedan. De var förtvivlade över att deras ansökningar låg kvar hos Socialstyrelsen – och de skulle börja köra taxi. Vi i Sörmland skriker efter doktorer!

Anf. 31 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tackar Lotta Finstorp för en angelägen fråga.

Validering är verkligen viktigt. Lotta Finstorp tog i sitt inlägg upp den viktiga valideringen av olika former av högskoleyrken. Det stämmer att det är en fråga där vi under många år i Sverige, som jag kan bedöma, faktiskt har gjort för lite. Regeringen har tagit en lång rad initiativ för att verkligen snabba på.

Jag kan också konstatera att de långa handläggningstider för legitimationsprövningar som fanns för några år sedan hos våra myndigheter har förkortats avsevärt, vilket jag är glad över. Men det har inte skett gratis. Det har varit ett stort arbete för att åstadkomma detta.

Jag vill verkligen betona att validering är viktig för fler yrken än för högskoleyrkena. Man kan till och med säga att för högskoleyrkena kan det ibland vara enklare eftersom det där finns någon form av betyg. Det finns ofta någon form av gemensamma och internationella standarder för vad som ska gälla. Inte minst inom EU har sådana tagits fram.

Men när det gäller sådana yrken som arbetsgivarna också skriker efter, till exempel plåtslagare och undersköterskor, alla de viktiga yrken som man i Sverige ofta utbildas till på gymnasiets yrkesprogram, finns även här ett stort behov av validering.

Min första vecka som statsråd besökte jag Borås där Ericsson hade bestämt sig för att göra stora neddragningar, vilket drabbade deras fabrik i Borås. Det visade sig att det största problem som Metallklubben hade var att det fanns så många mycket yrkesskickliga arbetare som hade jobbat på fabriken hela livet, och de hade inte papper på hur mycket de kunde.

Validering kommer att vara viktigt inte minst för näringslivets och ofentliga sektorns kompetensförsörjning. Därför är det bra att regeringen har vidtagit så många åtgärder och tagit så många initiativ.

Jag har efter ett långt liv där jag har arbetat med validering på många olika sätt kommit fram till att det är viktigare att det finns många vägar in i valideringen än att det finns en enda myndighet som håller i allt. En enda myndighet kan aldrig ha samma överblick som arbetsmarknadens parter har.

När det gäller frågan huruvida en målare från till exempel Syrien har den kompetens som behövs för att ta ett målarjobb på en svensk målararbetsmarknad är säkert bästa vägen till validering att en skicklig yrkeslärare på någon av våra många yrkesprogram bedömer hur hen håller penseln, för penseln och kan sköta tapetseringen. Denne målare kan även bedöma vilka ytterligare insatser som behövs för att personen snabbt och enkelt ska komma till en utbildning så att hen snabbt och effektivt kommer ut på den svenska arbetsmarknaden.

Jag är glad och stolt över de många insatser som regeringen har gjort, men jag är långt ifrån nöjd. Vi måste göra mer. Om vi ska klara det måste arbetsmarknadens parter, våra vuxenutbildningar och yrkeshögskolor bidra aktivt. Om jag ska peka på något som är värdefullt av det regeringen har åstadkommit är det just det nya arbetet med branschvalideringar. Vi ökar takten ordentligt från en, som jag tycker, för låg utgångspunkt – men den ökar ändå. Där kan vi göra mycket mer för att säkerställa att arbetsgivarnas behov av kompetens kan tillgodoses.

Anf. 32 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern! Det som är bra i den här interpellationsdebatten är att vi har samsyn om att det kan bli bättre, att man kan försöka hitta lösningar på problemet.

Det handlar ju också om att många nyanlända måste komma in på arbetsmarknaden. Det är en samhällsekonomisk aspekt, men det är också viktigt på individplanet att man har ett arbete att gå till. Många kommer med kunskaper och färdigheter från ett annat land, men de har inte papper på det. Vad behöver de komplettera med för kunskap?

Jag var på talmansresa till Tyskland för några år sedan och besökte ett gymnasium med lärlingsutbildning, och där var det precis så: Duktiga konditorer, sådana som bakar och gör praliner, stod med när eleverna gjorde yrkesprov. Sedan fick eleverna veta vad de måste komplettera med.

Det borde gå att göra här. Det handlar också om pengar och ekonomi, men det borde gå att få in yrkeskunnigt folk som till vardags har sitt vanliga arbete men som gör det här som en del av sitt jobb.

Man måste också hitta en lösning på företagens matchningsproblematik. Den som har kunskap från sitt hemland eller från Sverige men inte har papper på det måste kunna hitta den företagare som kan hjälpa till med det. Jag tycker att det här är ganska rörigt, och jag hör att ministern också tycker att det inte är helt stringent hur det fungerar.

Jag skulle också vilja veta lite mer om hur det har gått med snabbspåret. Hur har det fungerat i Sverige? Det har jag inte kunskap om.

Jag tänkte på någonting som ministern i sin tidigare roll och jag i min tidigare roll sysslade med: Lissabonstrategin och processen där. Det finns ju en internationell överenskommelse om kompetensförsörjning, validering och så vidare. Den är från 2003, men man skulle kunna titta på hur det ser ut i Europa i dag. Vad finns det för goda exempel där man har kommit längre? Jag tänker på Finland, men det kanske finns andra länder som vi kan hämta hem bra exempel från. Det är också en viktig del i vårt EU-medlemskap att man jobbar tillsammans över landsgränserna.

Rapporten som jag hänvisar till i min interpellation är skriven av Alexandru Panican, docent vid Lunds universitet, som har gjort den för Ratio. Där skriver han bland annat att de flesta anser att den informella kompetensen utgör den viktigaste kompetensdelen eftersom den gör individen anställbar. Det är viktigt att ha papper på vad man har för ”hårda” kunskaper, men också den informella kompetensen, den sociala dimensionen, är oerhört viktigt för att kunna bli anställbar.

Samtidigt valideras inte den informella kompetensen, utan man validerar vad individen kan rent kunskapsmässigt. Det skulle jag också vilja att ministern kommenterade. I dag går det ju inte att validera den informella kompetensen eftersom det saknas tydliga valideringskriterier för att kunna göra det. Jag som socionom kan ju undra hur sådana valideringskriterier skulle se ut, men vi kanske ska ta mer hänsyn till detta. I Sverige är vi så otroligt inne på det formella hela tiden – man måste ha formell kompetens. Det är jätteviktigt, men vi ser väldigt lite till att man kan ha andra förmågor som inte är baserade på fakta och vad man faktiskt kan i sin utbildning eller sitt yrkesliv.

I många fall finner forskaren ett intresse för eller rentav en misstro mot de modeller för validering av yrkeskompetenser som har utvecklats av myndigheter som Arbetsförmedlingen och Yrkeshögskolan inom SeQF, tror jag att det heter. Lite grann om det, tack!

Anf. 33 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tycker att det är intressant att Lotta Finstorp tar upp Ratorapporten. Innan jag blev utnämnd till statsråd satt jag faktiskt med i en styrgrupp för det intressanta projekt som driver det här, och jag kan verkligen intyga att här finns det mycket stort intresse från både arbetsgivare och arbetstagare och även från den framgångsrika svenska arbetslivsforskningen.

Lotta Finstorp tar också upp EU:s arbete på området. Faktum är att i tisdags deltog jag i ministerrådsmötet för utbildningsministrarna, och där beslutade vi om en uppdatering av det viktiga dokument som finns om EU:s så kallade nyckelkompetenser. Det här är ett arbete som EU har drivit under ett stort antal år. Man tar fram ett antal nyckelkompetenser som kommer att hjälpa till och bidra mycket, både till validering och till det likaså viktiga arbetet med ömsesidigt erkännande av olika examina.

Jag kan glädja Lotta Finstorp med att i arbetet med nyckelkompetenser har EU i större utsträckning tagit hänsyn till de kompetenser som är lite mer svårämata. De kallas ibland socioemotionella kompetenser, ibland icke-kognitiva kompetenser. Det handlar om sådant som att komma i tid, att göra färdigt i tid, att ta ledarskap när det behövs och att ta order när det

behövs – den typ av kompetenser som arbetsgivare ofta värderar väldigt högt. De ingår i nyckelkompetenserna. De ingår också i stor utsträckning i våra läroplaner och har gjort så sedan 1800-talet, visar en intressant studie. Enligt världsledande forskning har de stor betydelse för människors möjligheter att försörja sig genom hela livet och faktiskt också stark koppling till individers socioekonomiska bakgrund. Det här är alltså en viktig uppgift för skolan.

Kan man validera förmågan att komma i tid och liknande? Vi får väl återkomma till en diskussion om den frågan. Jag kanske har lite större förtroende för arbetsgivarnas möjligheter att själva fatta beslut om vem som ska anställas än att jag tror att det kan hanteras enbart inom valideringsprocessens ram.

Eftersom Lotta Finstorp efterlyser ett samlat grepp vill jag också passa på att peka på den valideringsdelegation som regeringen har tillsatt. Det är ett arbete som har bedrivits i mycket nära samarbete med arbetsmarknadens parter. Vi har säkerställt att Valideringsdelegationen har letts av personer med stark förankring hos just arbetsgivare och arbetstagarorganisationer. Valideringsdelegationen arbetar med att samla ihop kunskap och skapa överblick men också komma med praktiska och genomförbara förslag på hur valideringsarbetet kan stärkas på alla nivåer.

Jag måste säga att av de många initiativ som regeringen har tagit utgår jag från att just Valideringsdelegationens arbete är det som på längre sikt kan leda till att Sverige blir mycket bättre på validering än vi har varit under de senaste 30 åren.

Anf. 34 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag har tagit del av Valideringsdelegationens arbete, och jag tror också att det kommer att komma något bra ur deras jobb. De har redan släppt delbetänkanden och så vidare, som jag också har tagit del av.

Jag tror också att det är svårt att validera socioemotionella faktorer. Det är betydligt lättare att validera yrkeskunskap. Men det är bra att EU tittar på nyckelkompetenser och lyfter upp den frågan.

När det gäller den andra delen tror jag precis som ministern att man måste överlämna mycket till företagen som ska anställa och se vad de behöver specifikt på plats – vad man till exempel behöver komplettera in i sin arbetsgrupp och så vidare.

Matchning har ju varit ett ord i tiden. Det har talats om att hitta bra matchning och om kvaliteten på matchningen. I Ratorapporten kommer Alexandru Panican fram till att matchningskvaliteten kan ökas med hjälp av valideringssystem som syftar till att kartlägga den enskildes reella kompetens, oberoende av hur kunskaper och yrkesskicklighet har förvärvats, och därefter matcha mot den efterfrågade kompetensen. Det är ju drömmen att kunna få till det på det sättet, och det är klart att man måste sträva åt det hållet.

Jag vill sammanfattningsvis säga att jag tror att det är väldigt rörigt. Jag hör personer som skulle vilja få sin validering gjord men inte vet vart de ska vända sig. Alla är ju inte arbetslösa, så man kommer kanske inte alltid via Arbetsförmedlingen. Man tänker: Jag har arbetat på ett bageri, men jag har inget papper på att jag är en bra bagare. Vart tar jag vägen då? Frågan är vart man tar vägen i samhället med den kunskap man vill ha validerad. Det tror jag är en viktig informationsinsats till hela samhället.

Anf. 35 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S):

Herr talman! Det här är en annorlunda debatt – jag står som socialdemokratiskt statsråd och säger till Lotta Finstorp att Moderaterna borde lyssna på näringslivet.

Jag säger också till Lotta Finstorp att jag tycker att jag skådar lite av en övertro på vad myndigheter kan göra. Jag tror att det här är en fråga för arbetsmarknadens parter och vår svenska modell med dess starka förankring hos dem som faktiskt anställer och dem som representerar dem som ska få jobben. Jag tycker att vi ska lita mycket på arbetsmarknadens parter, och jag tror att en validering som har starkt stöd och som görs i nära samarbete med arbetsmarknadens parter har mycket bättre förutsättningar att lyckas än en validering som har enbart ett myndighetsperspektiv.

(LOTTA FINSTORP (M): Absolut!)

Jag är glad över att Lotta Finstorp har ställt den här frågan och även den förra frågan, för det visar att vi har en gemensam övertygelse om att vi måste jobba mer med kompetensförsörjning och med att stärka valideringen om Sverige ska lyckas bra som kunskapsnation. Jag vill tacka så mycket för båda dessa frågor och tacka för möjligheten att presentera regeringens politik, som på de här områdena håller ihop och dessutom har ett mycket starkt stöd hos dem som det är viktigt att lyssna på: våra fackliga organisationer och våra arbetsgivare.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2017/18:546 om mänskliga rättigheter och handeln med Iran

Anf. 36 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Yasmine Posio Nilsson har frågat mig om jag avser att se till att frågor om mänskliga rättigheter lyfts upp vid mötet med representanter från Iran i juni. Vidare har Yasmine Posio Nilsson frågat mig om jag är av uppfattningen att det inte råder några målkonflikter i ett ökat handelsutbyte med Iran i förhållande till Sveriges politik för global utveckling, det som kallas PGU.

Det råder ingen tvekan om att situationen för mänskliga rättigheter i Iran är mycket allvarlig. Verkställandet av ett stort antal dödsstraff, förekomsten av tortyr, bristande rättssäkerhet, diskriminering av kvinnor och flickor, otillräcklig respekt för minoriteters mänskliga rättigheter, bristande fackliga rättigheter och fängslande av aktivister och oppositionella är djupt oroväckande.

Regeringens position i dessa frågor är mycket tydlig. Den landrapport om situationen för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Iran som Utrikesdepartementet tog fram 2017 visar klart och tydligt den allvarliga situation för mänskliga rättigheter som råder i landet.

Sverige tar upp mänskliga rättigheter i alla politiska kontakter med Iran, senast vid kabinetssekreterare Annika Söders besök i Teheran den 6 maj 2018, då hon bland annat träffade den iranske utrikesministern Zarif. Jag och utrikesminister Margot Wallström tog även upp situationen för

mänskliga rättigheter i Iran, med särskilt fokus på kvinnors och flickors rättigheter, vid våra möten den 16 och 17 april med Irans vicepresident med ansvar för kvinnofrågor, Massoumeh Ebtekar. MR-situationen i Iran lyftes också vid mitt och statssekreterare Oscar Stenströms möte den 22 februari 2018 med en besökande iransk handelsdelegation ledd av Irans vice ekonomiminister Khazaei.

Möjligheten för facklig organisering är bristfällig i Iran, och många fackliga aktivister och ledare sitter fängslade. Även detta togs upp vid kabinettssekreterarens besök i Iran den 6 maj. Det togs även upp vid både statsministerns och mina möten under vårt besök i Iran i februari 2017. Utrikesminister Margot Wallström tog också upp vikten av att respektera fackliga rättigheter under sitt möte med Irans utrikesminister Zarif vid hans besök i juni 2016.

Regeringen kommer att fortsätta att vara tydlig och ha en rak dialog med iranska företrädare i frågan om MR-läget i Iran. Även vid mötet i juni, som Yasmine Posio Nilsson refererar till, kommer MR att diskuteras. Det handlar om ett blandkommissionsmöte med Iran, som planeras hållas i Teheran i slutet av juni. Den svenska delegationen kommer att ledas av min statssekreterare, Oscar Stenström. Inför mötet har Kommerskollegium fått i uppdrag att undersöka företagens upplevda handelshinder.

Syftet med mötet är att främja handelsutbyte med Iran. Detta är en del av regeringens ambition att ha en bred relation med Iran, som inkluderar såväl handelsfrågor som MR-frågor och säkerhetspolitiska frågor. Ett brett och mångsidigt utbyte möjliggör breda diskussioner. Under mötet kommer MR, socialt ansvarstagande och företags samhällsansvar, det som kallas Corporate Social Responsibility, att lyftas.

Jag är således av uppfattningen att det är möjligt att främja ett ökat handelsutbyte med Iran och samtidigt driva Sveriges politik för global utveckling och Agenda 2030. Ökad handel och fördjupat bilateralt utbyte öppnar för dialog även i frågor där vi tycker olika.

Den isoleringspolitik som riktats mot Iran de senaste decennierna, och som USA nu återigen förespråkar, har hindrat dialog, stärkt de konservativa krafterna i Iran och inte lett till några positiva framsteg när det gäller respekten för MR, demokrati och rättsstatens principer. Genom dialog i kombination med tydliga budskap kan vi bidra till en positiv utveckling.

Svenska företag har också ett viktigt ansvar. För att hjälpa företagen i deras arbete kring socialt ansvarstagande, inklusive respekt för mänskliga rättigheter, har regeringen tagit fram en handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter. Regeringens arbete för utökad ekonomiskt utbyte med Iran är således också en del av dess arbete för att stärka respekten för mänskliga rättigheter i Iran och förenligt med Sveriges politik för global utveckling.

Anf. 37 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Herr talman! Tack, statsrådet Ann Linde, för att ni i regeringen ser allvarligt på situationen i Iran! Jag vill börja med att förklara vad som föranlett mina frågor, och därefter tänkte jag lägga till några nya som har uppstått.

Iran är utan tvekan en av vår tids hårdaste och mest auktoritära diktaturer. Brotten mot de mänskliga rättigheterna är många, omfattande och systematiska. Det finns inga frizoner från förtrycket i det iranska samhället, men etniska och religiösa minoriteter, hbtq-personer, fackligt aktiva och sympatisörer till oppositionsgrupper tillhör dem som drabbas hårdast av övergreppen. Förtrycket av kvinnor och flickor är systematiskt och genomsyrar alla delar av det iranska samhället. Bara under 2017 genomfördes minst 507 avrättningar, enligt Amnesty. Flera av de avrättade var barn.

En av dem som fått en dödsdom som ännu inte verkställts är Ahmadreza Djalali, som är läkare och forskare i katastrofmedicin. Han är iransk och numera även svensk medborgare. Ahmadreza Djalali har bott i Sverige med fru och två barn sedan 2009. Han disputerade i katastrofmedicin vid Karolinska institutet 2012. Vi i Vänsterpartiet har vid olika tillfällen frågat regeringen vad man gör för att Iran ska häva dödsdomen, och vi vill återigen trycka på att det är viktigt att ärendet lyfts även vid detta tillfälle.

Men Iran agerar inte enbart mot den egna befolkningen utan understöder även olika terrorgrupper, såsom Hizbullah och Hamas, som verkar i Libanon och Gaza. Iran deltar också i ett flertal olika krig i närområdet.

Iran var den enskilt största mottagaren av svenska exportkrediter i regionen under regeringen Reinfeldt, så det skuldbelägger jag inte er för. Mellan 2006 och 2012 utfärdade EKN garantier för affärer med regimen i Teheran för mer än 15 miljarder kronor.

Efter de folkliga protesterna 2009 uppmärksammade nyhetsbyrån Bloomberg att svenska Ericsson och brittiska Creativity Software sålt övervakningsutrustning till Iran. Enligt oppositionella i Iran bidrog utrustningen från Ericsson till att regimen kunde spåra upp människor som deltagit i protesterna genom deras telefonsamtal, sms och mejl.

Sverige bedriver alltså en omfattande verksamhet för att främja export till landet. Det sker i form av rådgivning, exportkrediter och exportgarantier genom organ som Business Sweden, Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit. Bland andra Amnesty har kritiserat denna verksamhet för att den inte tydligt kopplas till arbetet med de mänskliga rättigheterna.

Anledningen till att mina frågor uppstår är att ni inte i texten som finns på hemsidan tydliggör att ni tänker lyfta Irans systematiska kränkningar av mänskliga rättigheter under resan. Mina frågor har du besvarat, Ann Linde, men det dyker upp nya när jag lyssnar till svaret.

Statsrådet Ann Linde menar i sitt svar att den dialog som skapats i och med handeln ska bidra till att Sverige kan lyfta Irans kränkningar av mänskliga rättigheter. Då undrar jag: Har det skett någon förbättring sett till de mänskliga rättigheterna?

Min nästa fråga är: Ämnar Oscar Stenström träffa MR-organisationer eller civila på plats? Har UD eller något av statsråden på någon av resorna träffat MR-organisationer eller civila på plats? Varför, eller varför inte?

Slutligen undrar jag hur regeringen avser att agera om svenska företag i Iran inte följer regeringens utarbetade handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter, som ska hjälpa företagen att arbeta med socialt ansvarstagande och respekt för mänskliga rättigheter.

Anf. 38 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! MR-situationen är, som jag sa, mycket allvarlig i Iran. Etniska och religiösa minoriteter, oppositionella och fackliga företrädare är hårt utsatta.

Sveriges hållning när det gäller dödsstraff är väl känd. Regeringen fördömer tillämpning av dödsstraffet i alla dess former. Det är ett omänskligt, grymt och oåterkalleligt straff, som strider mot de mänskliga rättigheterna.

EU är en drivande aktör i arbetet för avskaffande av dödsstraff, och Sverige tar aktivt del i EU:s arbete. Det omfattande tillämpandet av dödsstraff i Iran är mycket oroande. Regeringen har varit tydlig i dessa frågor. I vår dialog med Iran påtalar vi tydligt de brister vi ser – på alla möten, vid alla resor och vid alla deltaganden av iranska företrädare.

För att vi ska kunna ta upp bristerna vad gäller MR måste vi ha en dialog. Regeringens utgångspunkt är att det är genom utbyte och engagemang i kombination med tydliga budskap som vi kan bidra till en positiv utveckling. Det är därför angeläget att föra en dialog också med de länder som vi inte i alla avseenden är överens med. Det är mot denna bakgrund som vårt engagemang gentemot Iran ska ses.

Vi tar också återkommande upp enskilda fall av brott mot mänskliga rättigheter i Iran genom EU och bilateralt. Genom vår ambassad i Teheran deltar vi i gemensamma EU-uppvaktningar av det iranska utrikesdepartementet och rättsväsendet. Dödsstraffet är särskilt prioriterat i detta arbete.

Vi har också tagit upp flera fall där fackliga företrädare har fängslats för sina aktiviteter. När det gäller frågan vad regeringen gör för den fängslade KI-forskaren i Iran tar UD kontinuerligt upp fallen på hög nivå med företrädare för Iran, såväl i Stockholm som i Teheran. I våra kontakter framför vi med enfaset Sveriges och EU:s syn på dödsstraff. Sverige kräver att dödsdomen mot Ahmadreza Djalali inte verkställs, och vi har tillsammans med övriga EU protesterat mot straffet vid upprepade tillfällen. Vi fortsätter våra konsulära ansträngningar för Ahmadreza Djalali och begär kontinuerligt tillstånd för att besöka honom.

Anf. 39 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Fru talman! Tack, för svaren, statsrådet Ann Linde! Det är bra att ni tydliggör att ni tydligt har lyft upp dödsstraffet och att ni ska fortsätta att göra det. Detta ser vi positivt på.

Jag vill återigen lyfta upp frågan om den dialog som enligt statsrådet möjliggjorts genom handeln mellan Sverige och Iran. Ann Linde säger i svaret: ”Den isoleringspolitik som riktats mot Iran de senaste decennierna, och som USA nu återigen förespråkar, har hindrat dialog, stärkt de konservativa krafterna i Iran och inte lett till några positiva framsteg när det gäller respekten för MR, demokrati och rättsstatens principer. Genom dialog i kombination med tydliga budskap kan vi bidra till en positiv utveckling.”

Vi i Vänsterpartiet tror inte heller att ett förbud mot investeringar i eller handel med Iran skulle gynna kampen för demokrati och mänskliga rättigheter, men vi anser att man måste iaktta stor försiktighet när man handlar med eller investerar i ett land som Iran. Sveriges exportfrämjande får aldrig bidra till att regimen i Iran gynnas eller att brott mot de mänskliga rättigheterna begås.

Vi har tidigare motionerat om att den svenska regeringen bör inleda en dialog med de svenska företag som är verksamma i Iran avseende de mänskliga rättigheterna, och nu har ju regeringen tagit fram en handlingsplan för de företag som investerar i eller handlar med Iran. Detta är mycket bra. Jag undrar dock fortfarande, då jag inte tycker att jag riktigt fick svar på den frågan förut: Hur avser regeringen att agera om de svenska företagen inte följer denna handlingsplan?

Som jag sade i mitt förra inlägg har det, enligt Amnesty, under 2017 genomförts minst 507 avrättningar i Iran, varav flera av barn. De systematiska kränkningarna mot kvinnor och flickor, etniska och religiösa minoriteter, hbtq-personer, fackligt aktiva och sympatisörer till oppositionsgrupper har fortsatt med oförminskad styrka, trots handeln och den fantastiska dialog som statsrådet Ann Linde säger att Sverige använder sig av för att lyfta upp de systematiska kränkningarna mot de mänskliga rättigheterna. Det är uppenbart att det som Sverige och även omvärlden gjort inte har varit tillräckligt.

Jag är fortfarande nyfiken på om regeringens ansträngningar och omvärldens försök har minskat de systematiska kränkningarna av mänskliga rättigheter och hur statsrådet Ann Linde avser att öka Sveriges ansträngningar för att påverka den iranska regeringen.

Anf. 40 Statsrådet ANN LINDE (S):

Fru talman! Låt mig börja med att tala om hur den kärntekniska överenskommelsen och återinförandet av sanktionerna kommer att påverka svenska företag och svensk export negativt och vad detta sedan innebär för dialogen.

Efter att ha varit i Iran kan jag själv vittna om hur viktigt och möjligt det är att ha en dialog om såväl MR-frågor som fackliga rättigheter och kvinnors rättigheter. Vi kan se att svenska företag har gjort det möjligt för iranska kvinnor att gå ut i arbetslivet på ett sätt som de inte har gjort förut. H&M var det företag som var först med att låta kvinnor jobba i sina affärer. Ikea har låtit kvinnor bli chefer och jobba på kvällen. Man har sett en direkt påverkan i positiv riktning när det gäller kvinnors rättigheter av det faktum att svenska företag finns där.

USA:s beslut att lämna den kärntekniska överenskommelsen och återinföra sanktionerna kommer däremot att påverka svenska företags möjlighet att vara i Iran och därmed möjligheten att få in svenska värderingar mycket negativt.

Vår handel med Iran fördubblades efter överenskommelsen. Vår export fördubblades efter det att sanktionerna togs bort. Nu när Mike Pompeo, som är utrikesminister i USA, bekräftade att de kommer att föra in hårda sanktioner mot Iran kommer detta att betyda mycket negativa konsekvenser. Jag välkomnar därför att EU:s höga representant Federica Mogherini har varit tydlig i sitt svarsuttalande efter Pompeos tal, där hon understryker den enighet som råder i EU. Mogherini säger också att det inte finns något alternativ till den kärntekniska överenskommelsen.

I nära samråd med våra partner i EU analyserar regeringen nu i detalj konsekvenserna för Sverige och de svenska företagen. Sverige kommer tillsammans med EU att göra vad vi kan för att försöka begränsa effekterna av sanktionerna för svenska och europeiska företag. Regeringen välkom-

nar de initiativ som har tagits i Bryssel, inklusive den så kallade blockeringsordern. Detta är en viktig politisk markering från EU. Frågan hanteras nu på högsta nivå inom EU och kommer att tas upp på det utrikesministermöte som ska hållas på måndag, den 28 maj. Det finns inga beslut fattade ännu, men det är viktigt att vi agerar tillsammans.

Samtidigt som regeringen gör allt detta för att minska effekterna av de återinförda sanktionerna vill jag varna för en tro på enkla lösningar. Eftersom betalningar till och från Iran i praktiken omöjliggörs kommer det att bli mycket svårt att genomföra affärer. Ännu har vi inte sett några konkreta förslag som löser detta problem. Även företag från andra länder signalerar stora problem. Ett exempel är franska Total, som är en av de största investerarna i Iran och som nu har meddelat att de drar sig ut.

Förutom initiativ som kommissionen har tagit kommer regeringen tillsammans med övriga EU att fortsätta att främja handel och verka för en bred dialog med Iran, naturligtvis inklusive mänskliga rättigheter, för att på så sätt förmå Iran att stanna kvar i överenskommelsen. Det planerade så kallade blandkommissionsmöte som interpellanten nämnde är en del i detta arbete.

Anf. 41 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Fru talman! Tack, statsrådet Ann Linde, för svaren!

Visst är det olyckligt att Trump överger JCPOA. Det är högst oansvarigt, och vi ser positivt på att både Sverige och EU arbetar aktivt för att åtminstone försöka upprätthålla en dialog om det.

Jag vill understryka att det är oerhört viktigt att de som behöver stöd i Iran, nämligen de civila, får ännu mer stöd av Sverige och att regeringen, utöver den dialog som förs, behöver utarbeta fler planer för hur man kan trycka på Irans regim så att de slutar kränka de mänskliga rättigheterna.

Sverige behöver även i samverkan med andra länder arbeta för att fler gör detsamma. Visserligen gör man detta i EU i samband med JCPOA-deklarationen och att den ska försöka upprätthållas. Häromdagen fick jag dock höra att man försöker separera dialogen om MR-frågor och JCPOA-deklarationen. Man behöver styra upp detta arbete lite mer och vara tydlig med varför det är så oerhört viktigt.

Vi kan konstatera att den dialog som hittills har förts inte har gett några resultat, även om det finns företag som har anställt kvinnor, vilket är fantastiskt bra.

Fortfarande döms människor till döden. Fortfarande utsätts kvinnor, flickor och minoriteter för systematiska kränkningar i Iran. Fortfarande spär Iran på konflikter i närliggande länder. Vi måste använda alla vägar som är möjliga för att få ett slut på det.

Anf. 42 Statsrådet ANN LINDE (S):

Fru talman! För Iran innebar sanktionslättnaderna i kärnteknikavtalet en möjlighet att öppna landet och förbättra relationerna med omvärlden och förbättra ekonomin. För Sverige och EU innebär det också att vi har kunnat fördjupa dialogen med Iran om mänskliga rättigheter.

Regeringen välkomnar överenskommelsen, och det internationella atomenergiorganet IAEA har vid upprepade tillfällen bekräftat att Iran le-

ver upp till sina åtaganden. Samtidigt har vi varit tydliga med att överenskommelsen måste följas av förbättringar i Irans mycket allvarliga MR-situation.

Överenskommelsen har stärkt de reformvänliga krafterna i Iran. Dessa verkar för en ökad öppenhet gentemot andra länder och arbetar relativt sett i större utsträckning för att till exempel stärka kvinnors roll i samhället.

När jag träffade Irans vicepresident med ansvar för kvinnofrågor i april hade vi en konstruktiv dialog om bland annat vikten av kvinnors närvaro på arbetsmarknaden.

Den nuvarande administrationen har fått igenom en ny narkotikalagstiftning som avser att minska tillämpningen av dödsstraff för brottslingar som var minderåriga när brottet begicks.

MR-situationen i Iran är, som sagt, utan tvekan mycket allvarlig, även med en reformvänlig regering på plats. Men att förbättra MR-situationen tar lång tid, särskilt i ett land där det finns starka konservativa krafter inom regeringen som försöker motarbeta framsteg när det gäller mänskliga rättigheter. Men det är bättre med en reformvänlig administration än med en konservativ. Därför är jag orolig över att USA:s beslut att lämna den kärntekniska överenskommelsen riskerar att stärka de konservativa krafterna i Iran.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2017/18:519 om omhändertagande av berusade personer

Anf. 43 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Lotta Finstorp har frågat justitie- och inrikesministern om ministern anser att ansvaret för tillnyktring bör tydliggöras och vilka åtgärder ministern i så fall avser att vidta för att tydliggöra ansvaret.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen beslutade 2014 om en treårig satsning för att förbättra den medicinska säkerheten och omvårdnaden i samband med ett omhändertagande enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB). Syftet var att stimulera landstingen, kommunerna och Polismyndigheten att gemensamt utveckla alternativa lösningar till att föra omhändertagna till arrest, i synnerhet när det gäller personer yngre än 18 år. Målet var att ändra praxis så att färre skulle föras till arrest och i stället tas om hand på annat sätt. Tanken var också att underlätta och motivera till fortsatt stöd och behandling av de omhändertagna. Satsningen omfattade 35 miljoner kronor per år under tidsperioden 2014–2016.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, Vårdanalys, har haft i uppdrag av regeringen att följa upp den treåriga satsningen för förbättrade stöd- och behandlingsinsatser vid omhändertagande enligt LOB.

Av Vårdanalys rapport framgår, precis som Lotta Finstorp säger, att hälso- och sjukvårdens förutsättningar för att ta hand om personer som polisen för till dem varierar, både inom och mellan landstingen. Men av rapporten framgår även att det har skett en positiv utveckling, framför allt

när det gäller samverkan. 15 län har inom satsningen tagit fram överenskommelser mellan till exempel Polismyndigheten, landstingen och kommunerna. Det finns en samsyn bland företrädare om att överenskommelserna, tillsammans med andra insatser inom ramen för satsningen, har bidragit till att samarbete mellan parterna antingen har påbörjats eller utvecklats. I flera län har satsningen inneburit att polisen, hälso- och sjukvården och socialtjänsten för första gången samarbetar med varandra när det gäller omhändertaganden enligt LOB.

Även om det finns utmaningar kvar för att säkerställa att personer som omhändertas enligt LOB får adekvata och säkra insatser, anser regeringen att den statliga satsningen har fått effekt och att det lokala och regionala utvecklingsarbete som har initierats nu tas vid av landstingen, Polismyndigheten och andra berörda aktörer. Regeringen avser nu att följa aktörernas fortsatta arbete och utvecklingen i frågan.

Anf. 44 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Varje år omhändertar polisen ungefär 60 000 berusade personer enligt lagen om omhändertagande av berusade personer, LOB. Antalet är i stort sett oförändrat sedan 2007. Men glädjande nog har antalet omhändertagna under 18 år minskat med 65 procent sedan 2007. Det ska vi absolut glädja oss åt.

Det finns stora geografiska skillnader, precis som ministern säger i sitt svar, både avseende antal och hur stor andel som förs till vård. Majoriteten av omhändertagandena sker i storstadslänen, men i förhållande till befolkningsmängd sker flest omhändertaganden i andra län.

Enligt Vårdanalys uppföljning, som är en utmärkt skrift där många fakta samt bra och tänkvärda saker tas upp, är det fortfarande en övervägande majoritet som förs till arrest. År 2015, under pågående satsning, fördes 88 procent till arrest. Det är anmärkningsvärt.

Om personer förs till arrest eller vård beror på geografi och tillgång till vård, om de är utåtagerande och så vidare. Polisen gör alltså en avvägning i varje fall vart man ska skjutsa personerna. Samtidigt styrs detta i stor utsträckning av geografin och om det finns tillnyktringsenheter att tillgå. Arrestvakter har inte den medicinska kompetens som krävs, och polisen är ytterst angelägen om att ansvarsfrågan – vem som har det yttersta ansvaret för personer omhändertagna på grund av berusning – måste lösas snarast.

Jag sitter i polisens insynsråd, och vi fick där en kort föredragning just om Vårdanalys utvärdering och uppföljning. Vi fick också ett medskick om att detta är en mycket viktig fråga.

Det handlar också om att det är en medicinsk risk om man förs till arrest där det finns personal som inte alls har den vårdkunskap som behövs. Men det handlar också om att det försvårar möjligheten att fånga upp de personer som behöver stöd, vård och behandling för sitt missbruk eller beroende. Det blir ännu mer tydligt när man vet att var femte person som omhändertas har omhändertagits mer än en gång. En person kommer till arresten, sover ruset av sig och släpps sedan ut. Men det finns inte någon uppföljning eller något stöd som handlar om missbruket.

Varje år dör dessutom personer som har omhändertagits enligt LOB. Det finns i och för sig statistik enbart från polisen. Det kan vara så att den som har förts till vård och avlidit kan ha avlidit på grund av sitt missbruk. Detta går inte att hitta, men polisen har en statistik. Enligt den har tolv LOB:ade personer avlidit i arresten under de senaste fem åren, och medelåldern på dessa har varit 40 år. Det finns dödsfall även hos vården bland personer som har förts dit när de varit omhändertagna, men den statistiken finns inte – där blir det i stället mer om man har avlidit av en hjärtinfarkt och så vidare, men orsaken bakom finns inte med.

Sedan kan man ju tycka att om en person grips och kommer till arresten som LOB:ad, det vill säga omhändertagen för att den är berusad, måste man också säkerställa att den personen inte till exempel har minderåriga barn hemma. Det krävs alltså även en socialvetenskaplig kunskap för att ställa dessa frågor och ta reda på sådant. Finns det minderåriga barn behövs det verkligen hjälp i den familjen.

Anf. 45 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack för en bra interpellation, Lotta Finstorp!

Jag är säker på att du väl känner till bakgrunden till att vi landade i den här LOB-satsningen. Som du kanske minns satt ju en stor missbruksutredning under tre år, som leddes av Gerhard Larsson. Han lämnade sina förslag 2011, och ett av förslagen var att en särskild missbrukslag skulle införas. Förslaget innebar väldigt konkret att landstingen skulle ges ett tydligt ansvar för behandlingsinsatser, inklusive tillnyktringsenheter, och att kommunerna skulle få ett tydligt ansvar för de sociala stödinsatserna kopplat till de här personerna.

Samtidigt kunde man efter en tid konstatera att det saknades ett tydligt stöd – det var den dåvarande regeringens bedömning – för att genomföra reformen. I stället valde man att gå fram med de delar i utredarens förslag som handlade om förbättrad samverkan mellan huvudmännen när det gällde missbrukare och beroende. Vad som också gjordes var dock att det fördes in ett krav på samverkansöverenskommelser, både i socialtjänstlagen och i hälso- och sjukvårdslagen, av den typ som finns när det gäller till exempel personer som har en psykisk funktionsnedsättning. Men i och med att landstingets ansvar för tillnyktringsenheterna inte särskilt reglerades har det fortsatt varit upp till landstingen att besluta om inrättande av sådana.

Då kan man väl säga att vi, i syfte att från regeringens sida stödja huvudmännen i arbetet med de frivilliga överenskommelserna, initierade LOB-satsningen 2014 – jag refererade till den i mitt svar – om 35 miljoner årligen. Det resulterade i att vi ändå har fått överenskommelser till stånd på flera håll. Ett exempel är det samverkansavtal som nu finns mellan Polisregion Stockholm, Beroendecentrum Stockholm, Capio Maria, socialförvaltningen i Stockholms stad och hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Det är en överenskommelse som just syftar till att minska risken för medicinska komplikationer i samband med omhändertagande.

Jag noterar också, precis som Lotta Finstorp gjorde inledningsvis, att vi ligger ganska stadigt på 60 000 sådana här omhändertaganden varje år. Det är dock väldigt glädjande att vi ser en successiv minskning när det gäller barn som är under 15 år.

Utöver de 15 lokala överenskommelser som nu finns i 15 län har utvecklingsinsatser inom ramen för den här satsningen påbörjats inom olika områden. Det handlar till exempel om utveckling av tillnyktringsenheter inom landstingen, men det handlar också om utveckling av till exempel screeningverktyg för polisen för att man ska kunna bedöma om individen i fråga har ett vårdbehov. Det har även handlat om utbildning av poliser inom det här området och om en del mobila vårdenheter, samt om mer sjukvårdspersonal i anslutning till arrest. Vi ser alltså att satsningen ändå har haft effekt, och vi ser att saker och ting går i rätt riktning.

Som Lotta Finstorp nämnde ligger siffran för hur många som skadas allvarligt i arrest ganska stadigt på fyra till sex fall om året. I år har hittills tre fall anmälts. Jag tänkte komma in på ett pilotprojekt i mitt nästa inlägg.

Anf. 46 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag läser i uppföljningen att det redan 1968 gjordes en utredning som hette *Bot eller böter* och som påtalade att polisens arrest inte är ett lämpligt ställe för omvårdnad av en berusad person. Detta är alltså ingen ny fråga på något sätt. Precis som ministern säger är det ungefär 60 000 fall per år, och det har det varit under många år.

När jag jobbade på socialförvaltningen på 90-talet var det så – jag är osäker på hur rutinerna ser ut i dag – att socialförvaltningen meddelades när någon hade blivit LOB:ad. Vi skulle nämligen avgöra om personen i fråga skulle få behålla sitt körkort, och då blev det också ett sätt att få kontakt och kunna börja prata om hela situationen. Det är möjligt att det görs, men jag tror inte att det finns några riktlinjer nationellt. I stället är det mer upp till varje socialförvaltning hur man jobbar på det sättet.

När det gäller tillnyktringsenheter är det där personal som är proffs på de här frågorna finns, och det behövs fler – i alla fall på mindre orter. I Stockholm, Göteborg och Malmö finns det kanske polikliniker och särskilda tillnyktringsenheter där man är van vid berusade personer, men i landsorten är det akutmottagningen som de här personerna förs till. Det är inte lämpligt. På akuten sitter personer som har andra, fysiska, problem och som kan känna stor rädsla om polisen kommer med någon som är berusad, aggressiv och så vidare. Det fanns tillnyktringsenheter på fler ställen tidigare, och jag tror att det vore väldigt bra om man tittade vidare på det.

Satsningen var bra, men den måste fortsätta. Man hamnar nämligen i det där att man finner att samverkan i länen har blivit bättre, men vad är definitionen av ”samverkan”? Vad är det vi pratar om? Det är nämligen fortfarande så att det är otydligt i lagstiftningen vem som har det yttersta ansvaret för de här personerna. Det är här polisen flaggar upp frågan. Vi måste fortsätta jobba med att hitta ansvarsfördelningen. Det handlar inte bara om att samverka, utan det måste bli jättetydligt vem som har ansvar, vart personen ska föras och så vidare.

Målet med satsningen var ju att få till stånd en tydlig och varaktig praxisförändring så att ett betydligt mindre antal personer förs till arresten jämfört med 2014. I stället ska personerna omhändertas på annat sätt så att fler kan fångas upp för fortsatt stöd och behandlingsinsatser. Vårdanalys konstaterar att det är väldigt svårt att mäta om målet är uppfyllt, för det saknas mätbara mål. Min önskan är att man går vidare med den här satsningen,

för efterfrågan finns hos inte bara hos Myndighetsverige utan även hos den enskilde som hamnar i den här problematiken.

Jag tror också att det måste göras långsiktiga åtaganden från huvudmännen, över tid, för att det ska ske en förändring. Nu har jag inte siffror som är nyare än så, men 2015 fördes 88 procent fortfarande till arrest. Det är en alldeles för hög siffra. Det innebär faktiskt en risk för de personer som förs dit.

Anf. 47 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Som konstaterat fanns det ju, med utgångspunkt i den missbruksutredning som kom 2011, egentligen förslag som gick betydligt längre när det gäller att lägga ett tydligt ansvar på landstingen både för tillnyktringsenheter och behandlingsinsatser. Det skulle också läggas ett tydligt ansvar för sociala insatser på kommunerna. Det är uppenbart att man med utgångspunkt i missbruksutredningen och remissvaren på den – den kom alltså 2011 – konstaterade att det inte fanns tillräckligt stöd för att genomföra en så långtgående reform. Till exempel Sveriges Kommuner och Landsting var väldigt kritiska, vill jag minnas.

I propositionen *God kvalitet och ökad tillgänglighet inom missbruks- och beroendevården* från 2012 gjorde regeringen bedömningen att huvudmännen i samverkan med Polismyndigheten själva skulle avgöra hur tillnyktringsverksamheten skulle dimensioneras och organiseras samt att frågan om personer som skulle omhändertas enligt LOB lämpligen skulle kunna avgöras inom ramen för lokala frivilliga överenskommelser.

Det var, återigen, därför som vi när vi sedan tillträdde landade i att försöka understödja och följa upp så att vi skulle få fler sådana här frivilliga överenskommelser. Som jag sa i mitt interpellationssvar kan vi se att 15 län nu har detta; för många är det första gången som man har ett sådant samarbete.

Jag delar Lotta Finstorps ingång – jag tror att vi noggrant måste följa utvecklingen på detta område och eventuellt också ta nya initiativ för att se till att nästa steg faktiskt tas. Det var också därför som jag i mitt förra svar utvecklade lite grann genom att säga att det med utgångspunkt från de lokala överenskommelserna har gjorts ett femtiotal olika utvecklingsinsatser inom olika områden för att stärka detta jobb. Det handlar både om att stärka polisens kunskap och kompetens när det gäller omhändertaganden och om utveckling av tillnyktringsenheter inom landstingen.

Det är precis som du säger, Lotta Finstorp: Det varierar väldigt mycket mellan landstingen. Men vi ser att fler nu utvecklar sådana här tillnyktringsenheter. Det har varit en lång historik där man har kunnat se att vissa landsting har prioriterat detta medan andra inte har gjort det.

Ett skäl kan naturligtvis vara att berusning i sig inte anses vara ett sjukdomstillstånd. Vi vet dock att det i dag inte sällan förekommer både alkohol och droger, och det kan vara väldigt svårt att initialt göra en bedömning av de medicinska riskerna. Samtidigt har vi situationen att det ingår i landstingens ansvar att organisera vården så att den ska nå dessa personer.

Jag skulle vilja säga kort att det inom Polismyndigheten pågår ett utvecklingsarbete som syftar till att säkerställa såväl ett mer medvetet, rättssäkert och humant omhändertagande när det gäller frihetsberövande som ett mer effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser.

Detta har bland annat resulterat i en handbok som gäller från och med 2018, där det redogörs för bestämmelser som gäller arrestverksamhet och metodbeskrivningar, som ska vara ett stöd för att skapa mer enhetliga metoder och rutiner i arrestverksamheten. I denna handbok finns ett särskilt avsnitt som handlar om omhändertagande enligt LOB.

Anf. 48 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Detta är en angelägen fråga; det handlar om 60 000 människor per år. Det är jätteviktigt. Det handlar mycket om rättssäkerhet, medicinsk kompetens och så vidare.

Det är bra med en handbok, men jag tror ändå att det viktiga är att den som är sakkunnig i denna sorts frågor, det vill säga till exempel tillnyktringsenhetens personal, finns närvarande. Var femte person kommer ju tillbaka. Om de förs till arrest är det inte en engångsföreteelse, utan det handlar om personer som behöver råd, stöd, hjälp och behandling. Det kan man inte ge i dag; man kan inte lägga det på arrestvakterna.

Det är bra att det finns en handbok, så att de har någonting att hålla sig till och gå efter. Men det ser ju väldigt olika ut över landet gällande vilka resurser som finns hos hälso- och sjukvården. Det är inte lämpligt att ha akutmottagningen som dörren in. Det måste finnas någonstans där annan personal tar emot.

Samarbete och samverkan – vad innebär det konkret? Hur ser det ut? Det finns en frustration, framför allt hos polisen, över att det är oklart vem som har huvudansvaret för dessa personer och för fortsatt stöd och behandling.

Det är jättebra att överenskommelsen finns i dessa 15 län. Det vore också önskvärt att man följde upp hur det konkret ser ut. Det kan finnas många goda exempel. I storstäderna finns en speciell struktur, men län med mindre befolkning kanske kan lära av varandra.

Jag är jättenyfiken på hur detta fortgår, så jag hoppas att det blir en uppföljning på det.

Anf. 49 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Tack, Lotta Finstorp, för en viktig debatt! Det är bra att vi i riksdagens kammare, med utgångspunkt från de olika ytor som vi är engagerade i utanför riksdagen, ser till att lyfta in de frågor som är aktuella på detta sätt och att ge dem uppmärksamhet.

Från regeringens sida vill jag vara tydlig med att säga att vi kommer att fortsätta följa detta. Det har, som sagt, historiskt sett funnits mycket debatt om detta. Senast, för sju år sedan, fanns det betydligt skarpare förslag. Nu har vi valt en viss väg som vi måste följa. Vi måste se att den ger utväxling, så att de ambitioner som jag tror att vi delar – nämligen att fler ska hamna i landstingens tillnyktringsenheter stället för i arrest – faktiskt blir verklighet.

Vi ska naturligtvis också följa detta så att vi ser en fortsatt minskning av barn och unga under 18 år.

När det gäller Polismyndighetens utvecklingsarbete inom detta område för att skapa en större trygghet även i arrestverksamheten – med tanke på att det ser ut som det gör – kommer Polismyndigheten att genomföra ett större pilotprojekt i Region syd. Där kommer man, enligt norsk modell, att installera kameror i förvaringsrum. Detta görs dels för att öka säkerheten

för den intagna, dels för att förbättra arbetsmiljön för dem som arbetar i dessa verksamheter.

Detta projekt ska pågå under ett år och ska sedan utvärderas. Om det faller väl ut kommer det att ske ett införande också på nationell nivå. Det är naturligtvis viktigt att säga att Polismyndigheten därmed inte på något sätt säger att en kameraövervakning ska ersätta den tillsyn som måste ske enligt lag. Det blir dock ytterligare en trygghet, apropå dem som dör i arrestceller i dag.

Jag vill tacka Lotta Finstorp för en bra och angelägen debatt, och jag ser fram emot fortsatt dialog.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2017/18:545 om möjligheterna att få utlandsvård

Anf. 50 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Per-Ingvar Johnsson har frågat mig om jag avser att ta några initiativ med anledning av kritik och oro som personskadeförbundet NRH, Nack-, Rygg- och Hjärnskadades rätt till utredningar och diagnos efter trauma, har framfört.

Per-Ingvar Johnsson framför oro kring möjligheterna till vård utomlands för denna patientgrupp. Regeringen utgår från att Försäkringskassan och landstingen följer den reglering som finns, som syftar till att EU-medborgare ska få tillgång till en säker, gränsöverskridande hälso- och sjukvård.

Utgångspunkten är att den gränsöverskridande vård som ersätts ska motsvara och uppfylla de höga krav på vetenskaplig evidens, säkerhet och effekt som den vård som erbjuds av det allmänna i Sverige gör. Vilken vård patienter har rätt att få bekostad är därigenom indirekt reglerat genom landstingens och kommunernas ansvar att erbjuda en god hälso- och sjukvård inom sina ansvarsområden enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Regeringen följer också kontinuerligt den gränsöverskridande vården, både ur den enskildes perspektiv och på övergripande nivå. Bland annat har nyligen ett uppdrag getts till myndigheten Inspektionen för socialförsäkringen att kartlägga och analysera Försäkringskassans hantering av vårdförmåner inom EU enligt Europaparlamentets och rådets förordning 883. Granskningen ska inkludera hantering i förhållande till både enskilda försäkrade och berörda myndigheter, kommuner och landsting. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2019.

Regeringen är också medveten om problematiken och svårigheten för de personer som lider av kroniska och i många fall också invalidiserande smärttillstånd. Regeringen har därför gett Socialstyrelsen i uppdrag att analysera vården och vårdutfallet för personer med trafikskador och långvariga smärttillstånd.

I dialog med patient- och professionsorganisationer, vid studiebesök vid smärtrehabiliteringsenheter samt utifrån enkätundersökningar av vården har en rad faktorer som kan bidra till en förbättrad vård för personer med trafikskador och långvariga smärttillstånd identifierats.

Förbättringsområden som identifierats avser såväl vårdens organisation och utveckling som dess tillämpning av ny kunskap. Vården behöver uppnå en förbättrad samordning mellan olika vårdnivåer samt koordinering av rehabilitering och sjukskrivning. Beaktande av hela vårdkedjan, från akutfas till långvarig fas – vilket också omfattar sekundärprevention och implementering av befintlig kunskap om riskfaktorer för långvariga smärttillstånd – är en nyckelfaktor för vårdgivarna att utveckla.

Anf. 51 PER-INGVAR JOHANSSON (C):

Fru talman! Tack, socialminister Annika Strandhäll, för svaret på min interpellation om möjligheterna att få utlandsvård! Min interpellation är särskilt inriktad på sjukvård för dem som drabbats av nackskador.

Hösten förra året skrev jag en motion till riksdagen om en uppföljning av Whiplashkommissionens åtgärdsförslag. Sedan dess har jag kontaktats av många företrädare för patientorganisationer för nackskadade personer.

När jag träffar företrädare för nackskadades patientföreningar och i flera mejl och brev till mig framför de ett stort missnöje över att de inte får möjlighet till vård utomlands med ersättning från Försäkringskassan. Detta har de också framfört till socialministern.

I nättidningen *Alltinget* i onsdags var en debattartikel införd från Personskadeföreningen NRH:s styrelse och vetenskapsråd med rubriken Patienter med besvär efter nacktrauma tvingas fly Sverige. Personer med nacktrauman är överrepresenterade bland vårdflyktingar. De vill se ett kunskapscenter och ett nationellt kvalitetsregister.

Socialministern har svarat mig att Inspektionen för socialförsäkringen nyligen fått ett uppdrag att kartlägga och analysera Försäkringskassans hantering av vårdförmåner inom EU. Det är ett uppdrag som ska redovisas till regeringen senast den 1 mars nästa år.

Regeringen har också gett Socialstyrelsen i uppdrag att analysera vården och vårdutfallet för personer med trafikskador och långvariga smärttillstånd.

Som jag uppfattar det finns det i Sverige ett stort misstroende mellan patienter med nackskador och hälso- och sjukvården och dess professionella och politiska företrädare. Patienterna anser inte att de får den specialistvård som de behöver i landet, och många vägras ersättning från Försäkringskassan för den specialistvård de vill söka eller har sökt utomlands.

Jag är väl medveten om att all utlandsvård som erbjuds smärtpatienter inte är metodmässigt och inte heller kvalitetsmässigt bra för patienterna. Men många försöker att få komma till de vårdgivare utomlands som lovar dem hjälp. Det skulle därför behöva tillskapas en expertgrupp i Sverige som särskilt utvärderar den utlandsvård som erbjuds smärtpatienter – en grupp där också företrädare för patientföreningarna skulle behöva medverka för att skapa ett bättre förtroende.

Som situationen är nu är alltså förtroendet dåligt. Det behöver göras en hel del för att återvinna patienternas förtroende för både Försäkringskassan och sjukvården. Med det misstroende som nu finns i landet när det gäller smärtsjukvården borde det, som jag ser det, inte behövas fler årslånga utredningar för att socialministern ska kunna instämma i behovet av ett kunskapscenter och ett kvalitetsregister för patienter med nacktrauman – alltså de förslag som Personskadeföreningen NRH framför.

Hur ser socialministern på Personskadeföreningens förslag?

Anf. 52 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Fru talman! Tack, Per-Ingvar Johnsson, för en angelägen interpellation!

Jag har också träffat Nackskadeförbundet vid något tillfälle.

Den fråga som tas upp initialt i interpellationen handlar om den oro som har uttryckts från Personskadeföreningen. När det gäller rättsliga prövningar är det, precis som interpellanten säger, Försäkringskassan som efter ansökan från en patient prövar frågan om ersättning och ger förhandsbesked enligt ersättningslagen. Det är också Försäkringskassan som prövar rätten till ersättning enligt förordning 883.

Den prövning som Försäkringskassan ska göra ska utgå från det förhållande som är mest fördelaktigt för patienten. Grundregeln är att ersättningen ska motsvara vad vården skulle ha kostat i det egna landstinget. Men det har kommit vissa domar som även slagit fast att patienter ska ersättas för faktiska kostnader. Den prislapp som landstingen har satt har då ansetts vara alltför schablonmässig. Den har dessutom skiftat mellan olika landsting.

Jag tycker att det här är en väldigt viktig interpellation. Som påpekas i interpellationen har ett antal fall överklagats. Som det juridiska läget är just nu finns fall som bifallits av HFD men även fall där HFD har ändrat Försäkringskassans beslut om ersättningsnivå till fördel för patientens ansökan om ersättning för faktisk kostnad. Vi har alltså domar just nu som går åt olika håll. Med tanke på den oro som har uttryckts med utgångspunkt i domen i december är det inte ett helt klart läge rent rättsligt just nu.

Jag tycker att det är otroligt viktigt att man som svensk medborgare har rätt och ska ha rätt att söka vård i ett annat EU-land och kunna få ersättning i sitt hemland. Grunden är att alla EU-invånare ska ha tillgång till en bra och säker hälso- och sjukvård som tillgodoser specifika behov. Och vi måste såklart vara säkra på att alla får bästa möjliga vård och inte behöver betala allting ur egen ficka.

Vi måste utgå från att Försäkringskassan och landstingen följer den reglering som finns och som jag relaterade till tidigare. Den syftar just till att EU-medborgare ska få denna tillgång.

Vi deltar också på EU-nivå i arbetet och följer kontinuerligt den gränsöverskridande vården. Det gör vi både ur den enskildes perspektiv och på övergripande nivå.

Det uppdrag som vi nu har gett till Inspektionen för socialförsäkringen är viktigt för att vi ska få en tydlig kartläggning och analys av om vi kan luta oss mot Försäkringskassans hantering av vårdförmåner inom EU.

Anf. 53 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Fru talman! Det är naturligtvis väldigt viktigt att vi får bättre kunskap. Det handlar både om vården i Sverige och om kvaliteten på vården utomlands och kostnaden för den.

Den dom som kom i Högsta förvaltningsdomstolen i november förra året har väckt stor oro bland företrädare för patientorganisationerna. Man uppfattar att en mycket stor del av möjligheterna till utlandsvård kommer att försvinna. Därför är det viktigt att Socialdepartementet agerar snabbt och ger signaler om detta. Men för att signalerna ska bli tydliga krävs det också en överblick av vilka förutsättningar som finns när det gäller att få

en vård som gör nytta utomlands och att man tittar på kostnaderna för den. Som jag ser måste man ha en expertgrupp för att utvärdera detta.

Sedan behöver det också följas upp löpande eftersom det tillkommer nya vårdgivare som erbjuder vård, och då gäller det att kunna bedöma om denna vård är något som Försäkringskassan ska ersätta patienterna för. Normalt ska det kunna ske som en förhandsprövning, och då behöver denna kunskap finnas. I dag saknas denna kunskap. Kommer socialministern att medverka till att detta går lite snabbare?

Anf. 54 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Som jag ville klargöra i mitt förra inlägg har vi inte ett entydigt rättsläge, utan vi har domslut från Högsta förvaltningsdomstolen som pekar åt olika håll.

Därför tror jag att den kartläggning och granskning som Inspektionen för socialförsäkringen ska göra är viktig att få på plats. Den ska inkludera hantering i förhållande till såväl enskilda försäkrade som berörda myndigheter samt kommuner och landsting.

Vi har dessutom Socialstyrelsens rapport som pekar på andra förbättringsområden som rör denna grupp och som jag räknade upp i mitt svar.

Det förslag som förs fram här om en expertgrupp tar jag givetvis med mig till Socialdepartementet som ett inspel.

Det finns vidare något som jag inte har sagt tidigare och som inte heller nämndes i interpellationssvaret, och det utgår lite grann från den fråga som Per-Ingvar Johnsson ställde i sitt första inlägg. Finansinspektionen har nämligen fått i uppdrag av regeringen att kartlägga och analysera skadereglering vid personskada, vilket ju i högsta grad berör den grupp vi talar om.

Den generella bilden är att handläggning av personskador fungerar väl. Sett till alla förekommande personskador är det ett förhållandevis litet antal klagomål på skaderegleringen. Men vi är givetvis medvetna om att utgången i ett personskadeärende kan få stora konsekvenser för den skadelidande och att en hel del skadelidande, precis som sas i det första inlägget, saknar tilltro till skaderegleringen i försäkringsföretagen.

Finansinspektionens uppföljning och tillsyn av skaderegleringsprocessen är också viktig för att vi ska tillse att de processer, rutiner och systemstöd som försäkringsföretagen använder i skaderegleringen fungerar på ett sätt som man kan ha tilltro till och som vi, åtminstone så säkert vi kan, ska kunna säga är tillfredsställande.

Anf. 55 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Fru talman! Skaderegleringsprocessen är viktig. Jag har tidigare ställt en skriftlig fråga till finansmarknadsminister Per Bolund om detta, och fick då svar av statsrådet Heléne Fritzon. Tyvärr ingav det inte så mycket hopp om att det kan bli förbättringar.

Jag tycker ändå att det är viktigt att uppmärksamma att många upplever att de läkare som anlitas av försäkringsbolagen har ett mycket stort inflytande på de beslut som tas i skaderegleringen, vilket gör att förtroendet för skaderegleringen och den uppföljning som ska ske inte är gott.

Jag tackar för socialministerns löfte att ta med sig förslaget om en expertgrupp och överväga det, för jag tror att det skulle vara viktigt för att återskapa förtroendet för hälso- och sjukvården vad gäller bedömningarna hos Försäkringskassan. Då behövs en expertgrupp där också patientföreningarna får möjlighet till insyn och medverkan så att förtroendet kan återskapas. Annars skadar detta i stor utsträckning förtroendet också för politiken. Det är därför mycket viktigt att politiken klarar av att lösa dessa problem.

Anf. 56 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Fru talman! Det är en viktig fråga, och jag hoppas att denna debatt har kunnat klargöra lite mer om rättsläget och de initiativ som regeringen har tagit för att försöka skaffa sig en bättre bild i en fråga som när det väl gäller betyder mycket för enskilda individer.

Avslutningsvis ska jag komma tillbaka till det som jag nämnde i mitt svar och som interpellanten också tog upp i sitt slutanförande, nämligen vikten av att vårdgivarna verkligen tar till sig de tydliga områden som Socialstyrelsen pekar ut i sin rapport där förbättringar måste ske för just denna patientgrupp.

Det handlar om tillämpning av ny kunskap inom området. Här behöver vårdgivarna bli bättre. Det behövs en förbättrad samordning mellan olika vårdnivåer. Hela vårdkedjan måste beaktas för denna patientgrupp, även efter den akuta fasen. Rehabilitering och sjukskrivning behöver koordineras på ett betydligt bättre sätt än i dag.

Med tanke på det misstroende som finns tror jag att det är bra att Finansinspektionen har fått uppdraget av regeringen att kartlägga och analysera skaderegleringen vid personskada. Förhoppningsvis kan vi då öka tryggheten för dem som är berörda.

Jag tackar interpellanten för en bra och viktig debatt och önskar trevlig helg.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 24 maj

2017/18:1345 Bensinskatten och en levande landsbygd

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2017/18:1346 Placeringen av den nya polisutbildningen

av *Ola Johansson* (C)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2017/18:1347 LVU-beslut på delegation

av *Anders W Jonsson* (C)

till statsrådet *Lena Hallengren* (S)

2017/18:1348 Mängdrabatt vid flerfaldiga brott
av *Ellen Juntti* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
2017/18:1349 Rådsslutsatser om Syrien
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

Prot. 2017/18:119
25 maj

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 11.57.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 11 anf. 38 (delvis)
och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

EMMA PAAKINEN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Anmälan om ersättare för statsråd	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Svar på interpellation 2017/18:422 om åtgärder mot stödligor.....	2
Anf. 1 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 MIKAEL OSCARSSON (KD)	3
Anf. 3 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 4 MIKAEL OSCARSSON (KD)	5
Anf. 5 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
Anf. 6 MIKAEL OSCARSSON (KD)	7
Anf. 7 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
§ 7 Svar på interpellation 2017/18:428 om trygghet för brevbärare.....	8
Anf. 8 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	8
Anf. 9 JAN ERICSON (M)	9
Anf. 10 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	10
Anf. 11 JAN ERICSON (M)	11
Anf. 12 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	12
Anf. 13 JAN ERICSON (M)	13
Anf. 14 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
§ 8 Svar på interpellation 2017/18:453 om fara vid bilbränder	14
Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
Anf. 16 LOTTA FINSTORP (M).....	15
Anf. 17 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	16
Anf. 18 LOTTA FINSTORP (M).....	17
Anf. 19 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	18
Anf. 20 LOTTA FINSTORP (M).....	18
Anf. 21 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	19
§ 9 Svar på interpellation 2017/18:494 om tjänsteföretagens kompetensförsörjning.....	19
Anf. 22 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	19
Anf. 23 LOTTA FINSTORP (M).....	20

Anf. 24 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	21	Prot. 2017/18:119
Anf. 25 LOTTA FINSTORP (M).....	22	25 maj
Anf. 26 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	23	-----
Anf. 27 LOTTA FINSTORP (M).....	25	
Anf. 28 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	25	
§ 10 Svar på interpellation 2017/18:514 om validering för nyanlända	26	
Anf. 29 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	26	
Anf. 30 LOTTA FINSTORP (M).....	27	
Anf. 31 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	28	
Anf. 32 LOTTA FINSTORP (M).....	29	
Anf. 33 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	30	
Anf. 34 LOTTA FINSTORP (M).....	31	
Anf. 35 Statsrådet ANNA EKSTRÖM (S).....	32	
§ 11 Svar på interpellation 2017/18:546 om mänskliga rättigheter och handeln med Iran.....	32	
Anf. 36 Statsrådet ANN LINDE (S).....	32	
Anf. 37 YASMINE POSIO NILSSON (V).....	33	
Anf. 38 Statsrådet ANN LINDE (S).....	35	
Anf. 39 YASMINE POSIO NILSSON (V).....	35	
Anf. 40 Statsrådet ANN LINDE (S).....	36	
Anf. 41 YASMINE POSIO NILSSON (V).....	37	
Anf. 42 Statsrådet ANN LINDE (S).....	37	
§ 12 Svar på interpellation 2017/18:519 om omhändertagande av berusade personer	38	
Anf. 43 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	38	
Anf. 44 LOTTA FINSTORP (M).....	39	
Anf. 45 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	40	
Anf. 46 LOTTA FINSTORP (M).....	41	
Anf. 47 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	42	
Anf. 48 LOTTA FINSTORP (M).....	43	
Anf. 49 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	43	
§ 13 Svar på interpellation 2017/18:545 om möjligheterna att få utlandsvård	44	
Anf. 50 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	44	
Anf. 51 PER-INGVAR JOHNSSON (C)	45	
Anf. 52 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	46	
Anf. 53 PER-INGVAR JOHNSSON (C)	46	
Anf. 54 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	47	
Anf. 55 PER-INGVAR JOHNSSON (C)	47	
Anf. 56 Socialminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	48	
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	48	
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 11.57.....	49	